

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W GMINIE NOWA SARZYNA NA
LATA 2024- 2029**

SPIS TREŚCI

Wstęp.....	3
CZEŚĆ DIAGNOSTYCZNA	6
Położenie	6
Demografia.....	6
Warunki życia	8
Oświata i Kultura	9
Bezpieczeństwo publiczne	10
Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej.....	10
Zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	12
Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej	13
Ubóstwo	14
Długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność	15
Bezrobocie.....	18
Bezradność opiekuńczo-wychowawcza, potrzeba ochrony macierzyństwa	19
Uzależnienia	25
Przemoc domowa	25
Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych	27
Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych.....	28
Dorośli mieszkańcy	28
Pracownicy MGOPS:	30
Dzieci i młodzież szkolna.....	31
Prognoza zmian w zakresie objętym Strategią.....	35
CZEŚĆ ANALITYCZNA.....	37
Analiza SWOT	37
CZEŚĆ PROGRAMOWA	40
Wizja i misja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.....	40
Cele i kierunki działań.....	41
Monitoring i ewaluacja w procesie wdrażania Strategii	58
Źródła finansowania	61

Wstęp

Politykę społeczną zazwyczaj definiuje się jako "działalność państwa, podmiotów samorządowych i pozarządowych organizacji zmierzającą do kształtowania odpowiednich warunków pracy i bytu, pożądanych struktur społecznych oraz stosunków społeczno-kulturowych, w których przy aktywności ludzi będzie możliwe zaspokojenie potrzeb społeczeństwa na poziomie możliwym w danym okresie"¹. Definicja ta wskazuje na główny cel polityki społecznej państwa- utrzymywanie rozwoju społecznego i gospodarczego.

Podstawowym dokumentem planistycznym w sferze polityki społecznej na poziomie lokalnym jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych. Strategie rozwiązywania problemów społecznych, zgodnie z art. 17 ustawy o pomocy społecznej, mają dotyczyć programów pomocy społecznej, profilaktyki, a także rozwiązywania problemów zdiagnozowanych w danej społeczności. Celem strategii jest integracja osób, rodzin przejawiających problemy, a także dążenie do zmiany negatywnych sytuacji występujących w społeczeństwie².

Artykuł 16b wyżej wymienionej Ustawy określa kluczowe elementy, które powinna zawierać strategia rozwiązywania problemów społecznych w gminie.

Dokument ten powinien składać się w szczególności z:

1. diagnozy sytuacji społecznej, w tym określenia zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1–14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych,
2. prognozy zmian w zakresie objętym strategią,
3. określenia:
 - ✓ celów strategicznych projektowanych zmian,
 - ✓ kierunków niezbędnych działań,
 - ✓ sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - ✓ wskaźników realizacji działań.

¹ K. Loranty, *Bezpieczeństwo społeczne Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2004, s. 98.

² Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (dalej: Ustawa o pomocy społecznej), art. 17.

Niniejszy dokument składa się z trzech zasadniczych, podstawowych części:

- a) diagnostycznej,
- b) analitycznej,
- c) programowej.

Część diagnostyczna dokumentu zawiera informacje o jednostce oraz diagnozę konkretnych problemów społecznych z przywołaniem danych empirycznych. Część analityczna porządkuje informacje o danej gminie, które udało się zgromadzić na etapie diagnozy. Część programowa obejmuje opracowanie założeń, które przekładają się na wizję, a następnie misję oraz cele strategiczne i operacyjne, które stanowią podstawę do opracowania konkretnych działań lub zadań, czyli sprecyzowanych przedsięwzięć, zaplanowanych do realizacji³.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Nowa Sarzyna na lata 2024-2029 jest zgodna z dokumentami strategicznymi z zakresu polityki społecznej opracowanymi na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym. Wśród dokumentów, których założenia wpływają na kierunki działań w obszarze polityki społecznej, należy wymienić przede wszystkim:

- ✓ Strategia Demograficzna 2040;
- ✓ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030;
- ✓ Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030;
- ✓ Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030;
- ✓ Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030;
- ✓ Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna na lata 2021-2035;
- ✓ Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030;
- ✓ Krajowy Plan Odbudowy;
- ✓ Program Dostępność Plus 2018-2025;
- ✓ Polityka społeczna wobec osób starszych 2030. BEZPIECZEŃSTWO – UCZESTNICTWO – SOLIDARNOŚĆ.

Wśród ustaw, które zostały uwzględnione w strategii rozwiązywania problemów społecznych jako podstawy prawne, należy wymienić przede wszystkim:

- ✓ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej,

³ *Strategie Rozwiązywania Problemów Społecznych. Podręcznik metodyczny. Część praktyczna*, Lublin 2021, s. 15- 16.

- ✓ ustawa o samorządzie gminnym,
- ✓ ustawa o samorządzie powiatowym,
- ✓ ustawa o pomocy społecznej,
- ✓ ustawa o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych,
- ✓ ustawa o świadczeniach rodzinnych,
- ✓ ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ✓ ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- ✓ ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ✓ ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ✓ ustawa o zatrudnieniu socjalnym,
- ✓ ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ✓ ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ✓ ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ✓ ustawa o ekonomii społecznej,
- ✓ ustawa o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami,
- ✓ ustawa o zasadach prowadzenia polityki rozwoju,
- ✓ ustawa Prawo oświatowe.

Celem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest zdiagnozowanie problemów społecznych występujących na obszarze gminy, a także wskazanie sposobów rozwiązania bądź ograniczenia ich wpływu na jakość życia mieszkańców.

CZEŚĆ DIAGNOSTYCZNA

Położenie

Gmina Nowa Sarzyna to gmina miejsko-wiejska. Należy do województwa podkarpackiego, powiatu leżajskiego.

Gmina stanowi 24,7% powierzchni powiatu. Siedzibą gminy jest miasto Nowa Sarzyna.

Miasto i Gmina Nowa Sarzyna położone są w północno-wschodniej części województwa podkarpackiego, w powiecie leżajskim, u ujścia rzeki Trzebońnicy do Sanu.

Demografia

Gminę Nowa Sarzyna w roku 2023 zamieszkiwało **21 028** mieszkańców.

Liczba mieszkańców gminy Nowa Sarzyna w podziale na płeć	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
2021	21 279	10 708	10 571
2022	21 123	10 635	10 488
2023	21 028	10 621	10 407

Źródło: USC Nowa Sarzyna

Przyrost naturalny w gminie Nowa Sarzyna - lata 2021-2023	Urodzenia	Chłopcy	Dziewczynki
2021	176	87	89
2022	191	91	100
2023	160	79	81

Źródło: USC Nowa Sarzyna

Liczba zgonów w latach 2021-2023	Zgony	Mężczyźni	Kobiety
2021	276	138	138
2022	206	117	89
2023	198	115	83

Źródło: USC Nowa Sarzyna

Mający obecnie miejsce dynamiczny proces starzenia się społeczeństw postępuje wskutek nakładania się spadku liczby urodzeń przy jednoczesnym wydłużaniu średniej długości życia. Według prognoz Głównego Urzędu Statystycznego do 2025 roku będzie wzrastał udział „młodszej” subpopulacji, tj. osób w wieku 65-79 lat, bowiem tę grupę będą sukcesywnie zasilali osoby urodzone w latach 1949-1965, a jednocześnie będzie ubywało osób w wieku 80 lat i więcej urodzonych w latach 1934-1945. Po 2025 roku znacząco wzrośnie odsetek osiemdziesięciolatków i osób starszych z uwagi na fakt, że ten wiek – w kolejnych latach – osiągną osoby urodzone w czasie powojennego boomu urodzeń. Szacuje się, że w 2040 roku osoby w zaawansowanej starości (ponad osiemdziesięcioletnie) będą stanowiły aż 36% zbiorowości osób starszych⁴.

Ujemne saldo przyrostu naturalnego, zmniejszająca się liczba osób w wieku przedprodukcyjnym (dzieci i młodzieży) i zwiększająca w wieku poprodukcyjnym (osób starszych) wyznaczają obiektywną sytuację demograficzno-społeczną, do której będzie musiała być dopasowana struktura usług społecznych i działań w zakresie polityki społecznej prowadzonej przez lokalne samorzady, gminne i powiatowy.

Systematyczne postępowanie zjawiska starzenia się wymaga podjęcia z wyprzedzeniem, działań zmierzających do stworzenia nowoczesnego systemu polityki społecznej ukierunkowanej na zaspokajanie specyficznych potrzeb osób starszych. Starzenie się i starość jawią się jednym z kluczowych problemów społecznych, zarówno w aspekcie ekonomicznym i medycznym, jak i etycznym.

Liczba mieszkańców w 2023 roku w wieku:	Mężczyźni	Kobiety
przedprodukcyjnym	1998	1893
produkcyjnym	6915	5903
poprodukcyjnym	1494	2825

Źródło: USC Nowa Sarzyna

PODSUMOWANIE

W ciągu ostatnich trzech lat maleje liczba mieszkańców gminy Nowa Sarzyna. Spadek liczby mieszkańców spowodowany jest ujemnym przyrostem naturalnym. Należy kontynuować działania mające na celu m.in. wzrost perspektyw rozwojowych dla mieszkańców gminy i przeciwdziałanie migracji (szczególnie wśród ludzi młodych). „Starzenie się”

⁴ Główny Urząd Statystyczny, *Sytuacja demograficzna osób starszych i konsekwencje starzenia się ludności Polski w świetle prognozy na lata 2014-2050*, Warszawa 2014.

społeczeństwa wymagać będzie korekt w politykach rozwojowych i uwzględniania negatywnych skutków zmian demograficznych.

Warunki życia

Jedną z najważniejszych potrzeb społecznych jest mieszkanie i związana z tym kwestia dostępności mieszkaniowej, w szczególności dla grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. W tym zakresie ogromną rolę odgrywa samorząd i jego polityka mieszkaniowa. Sytuacja demograficzna w gminie jest jednym z uwarunkowań lokalnej polityki mieszkaniowej.

Liczba mieszkań	2021	2022	2023
ogółem	70	70	70
komunalne	33	33	33
socjalne	24	25	26

Źródło: USC Nowa Sarzyna

Liczba oczekujących na mieszkanie:	2021	2022	2023
komunalne	1	1	0
socjalne	0	0	0

Źródło: USC Nowa Sarzyna

System opieki zdrowotnej w Polsce tworzą instytucje oraz osoby, które wchodzi w skład zespołu i zapewniają opiekę zdrowotną ludności. Opiera się on na modelu ubezpieczeniowym – każdemu ubezpieczonemu przysługuje prawo do ochrony zdrowia. Jest to niezależne od sytuacji materialnej. Zakres udzielanych świadczeń, a także warunki ich przyznawania określają odpowiednie ustawy:

- ✓ ustawa o zakładach opieki zdrowotnej,
- ✓ ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Opieka zdrowotna	2021	2022	2023
Liczba przychodni publicznych	3	3	3
Liczba przychodni prywatnych	0	0	0
Liczba ośrodków zdrowia	3	3	3
Liczba aptek	5	5	4

Źródło: USC Nowa Sarzyna

W myśl ustawy o samorządzie gminnym do zadań własnych gminy należy zabezpieczenie dostępności do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej.

Oświata i Kultura

Zadania edukacyjne w gminie Nowa Sarzyna realizowane są poprzez prowadzenie poniższych placówek szkolnych:

- ✓ Szkoła Podstawowa im. św. Franciszka z Asyżu w Jelnej,
- ✓ Szkoła Podstawowa im. św. Jana Pawła II w Łętowni,
- ✓ Szkoła Podstawowa w Rudzie Łańcuckiej,
- ✓ Szkoła Podstawowa im. ks. Stefana Kardynała Wyszyńskiego w Sarzynie,
- ✓ Szkoła Podstawowa w Tarnogórze,
- ✓ Szkoła Podstawowa im. Prymasa Tysiąclecia w Woli Zarczyckiej,
- ✓ Szkoła Podstawowa w Wólce Łętowskiej,
- ✓ Przedszkole Samorządowe w Łętowni,
- ✓ Przedszkole Samorządowe „Niezapominajka” w Nowej Sarzynie,
- ✓ Przedszkole Samorządowe „Jedyneczka” w Nowej Sarzynie,
- ✓ Przedszkole Samorządowe „Źródełko” w Woli Zarczyckiej,
- ✓ Zespół Szkół w Nowej Sarzynie.

W Nowej Sarzynie znajdują się także:

- ✓ Centrum Kultury i Biblioteka,
- ✓ Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji,
- ✓ Środowiskowy Dom Samopomocy w Sarzynie,
- ✓ Centrum Usług Wspólnych.

PODSUMOWANIE

W pełni zintegrowane i ogólnodostępne usługi wczesnodziecięcej opieki i edukacji – nastawione w równym stopniu na edukację i opiekę nad dziećmi – są ważnym elementem spójnego systemu edukacji i opieki w Polsce. Gmina Nowa Sarzyna zapewnia dzieciom i młodzieży równy dostęp do edukacji. Zapewniona jest także opieka nad dziećmi w postaci przedszkoli, co po części pozwala rozwiązać obawy rodziców związane z pogodzeniem obowiązków wychowawczych z życiem zawodowym.

Mieszkańcy gminy Nowa Sarzyna (zarówno dzieci, jak i dorośli) mogą korzystać z oferty zajęć dodatkowych oraz brać udział w licznych wydarzeniach. Udział w zajęciach dodatkowych stanowi jeden z najbardziej uniwersalnych i selektywnych czynników

chroniących uczniów przed angażowaniem się w zachowania problemowe. Lokalne wydarzenia przyczyniają się do aktywizacji lokalnej gospodarki, integracji lokalnej ludności, a także tworzenia silnego poczucia przynależności.

Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwo publiczne to ogół instrumentów służących ochronie ludności przed incydentami zakłócającymi funkcjonowanie obywateli w społeczeństwie zgodne z przyjętymi normami prawno-obyczajowymi.

Gmina Nowa Sarzyna wspiera działalność służb, które odpowiadają za bezpieczeństwo publiczne na jej terenie – Komisariat Policji w Nowej Sarzynie oraz bezpieczeństwo pożarowe – Jednostka Ratowniczo-Gaśnicza Państwowej Straży Pożarnej.

PODSUMOWANIE

Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców jest jednym z podstawowych zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego. Na wzrost poziomu bezpieczeństwa wpływa także realizacja innych zadań samorządu, których celem jest ograniczanie pośrednich przyczyn stanowiących podłoże przestępczości oraz patologii społecznych. Są to np. działania w obszarze edukacji, wychowania, ochrony zdrowia, rozwoju gospodarczego, narkomanii, alkoholizmu i przemocy domowej.

Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa. Zadania pomocy społecznej są określone Ustawą z dnia 12 marca 2004 roku. Zgodnie z jej postanowieniem, głównym celem pomocy społecznej ma być umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie takich sytuacji życiowych, którym nie są w stanie podołać przy użyciu własnych środków, możliwości i uprawnień. Realizacja zadań została podzielona tutaj pomiędzy organy administracji publicznej. Ogólne zadania (strategiczne) związane z realizacją polityki społecznej wykonuje województwo. Powiat odpowiada za zadania o charakterze specjalistycznym. Z kolei gmina realizuje tzw. usługi podstawowe, czyli np. funkcjonowanie domów pomocy społecznej, ośrodków wychowawczych, pomoc rzeczowa, zasiłki docelowe przyznawane na zaspokojenie podstawowych potrzeb, udzielanie schronienia i posiłku, zasiłki na pokrycie wydatków powstałych w skutek zdarzeń losowych itd.

Na terenie gminy Nowa Sarzyna zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane są przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowej Sarzynie. Na podstawie

art. 7 ustawy o pomocy społecznej osobom i rodzinom udziela się świadczeń społecznych w szczególności z powodu:

- ✓ ubóstwa,
- ✓ sieroctwa,
- ✓ bezdomności,
- ✓ bezrobocia,
- ✓ niepełnosprawności,
- ✓ długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- ✓ przemocy w rodzinie,
- ✓ potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi,
- ✓ potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
- ✓ bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
- ✓ trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- ✓ alkoholizmu lub narkomani,
- ✓ zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej
- ✓ klęski żywiołowej lub ekologicznej.

W 2023 r. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej objął pomocą 746 rodzin z terenu gminy, natomiast rok wcześniej były to 764 rodziny. Zauważyć można tendencję malejącą.

Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w latach 2021-2023	2021	2022	2023
Liczba rodzin – ogółem	787	764	746
Rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień – alkoholizm	48	42	34
Rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień – narkomania	3	3	3

Źródło: MGOPS Nowa Sarzyna

Zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Zadania w zakresie pomocy społecznej, rodzaje świadczeń, zasady i tryb ich udzielania oraz organizację pomocy społecznej określa ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej oraz akty wykonawcze do tej ustawy.

W ramach zadań własnych i zleconych realizowanych przez Gminę ustala się prawo świadczeń pieniężnych i niepieniężnych. Podstawowym działaniem Ośrodka jest praca socjalna i świadczenie usług socjalnych. Praca socjalna świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Pracownicy socjalni poprzez świadczenie pracy socjalnej wzmacniają zdolności swoich podopiecznych, motywują do samodzielnego rozwiązywania problemów oraz aktywizują zawodowo i społecznie. Świadczenia materialne stanowią jedynie uzupełnienie tych działań.

Do świadczeń pieniężnych zaliczają się:

- ✓ zasiłek stały,
- ✓ zasiłek okresowy,
- ✓ zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy,
- ✓ zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie,
- ✓ pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki,
- ✓ świadczenie pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,
- ✓ wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd.

Do świadczeń niepieniężnych zaliczają się:

- ✓ praca socjalna,
- ✓ bilet kredytowany,
- ✓ składki na ubezpieczenie zdrowotne,
- ✓ składki na ubezpieczenia społeczne,
- ✓ pomoc rzeczowa, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie,
- ✓ sprawienie pogrzebu,
- ✓ poradnictwo specjalistyczne,
- ✓ interwencja kryzysowa,
- ✓ schronienie,

- ✓ posiłek,
- ✓ niezbędne ubranie,
- ✓ usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia oraz w rodzinnych domach pomocy,
- ✓ specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia,
- ✓ mieszkanie chronione,
- ✓ pobyt i usługi w domu pomocy społecznej,
- ✓ pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie - w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych.

Dane zawarte na poniższej tabeli wskazują, że w latach 2021-2023 zmalała liczba rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych oraz liczba rodzin korzystających ze świadczeń niepieniężnych.

Rodzaje pomocy udzielanej przez MGOPS – liczba rodzin/liczba osób	2021	2022	2023
Świadczenia niepieniężne	354/745	348/722	344/719
Świadczenia pieniężne	461/1170	434/1097	471/1080
Świadczenia porady:			
Poradnictwo specjalistyczne	2/8	2/4	21/65
Praca socjalna	169/420	136/330	143/359

Źródło: MGOPS Nowa Sarzyna

Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej

Najczęstszymi powodami udzielania pomocy społecznej na terenie gminy od lat są bardzo mocno zbliżone i są to: bezrobocie, ubóstwo, długotrwała lub ciężka choroba.

Powody przyznawania pomocy społecznej – liczba rodzin/liczba osób	2021	2022	2023
Niepełnosprawność	104/256	103/245	114/284
Bezrobocie	297/893	267/772	237/708
Osoby dotknięte klęską żywiołową	0	0	0
Ubóstwo	229/569	214/518	199/484
Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych	62/223	56/210	63/243
Długotrwała lub ciężka choroba	170/374	178/377	195/446

Alkoholizm	48/89	42/68	34/58
Inne:			
Bezdomność	9/9	10/10	10/10
Potrzeba ochrony macierzyństwa	96/486	64/379	100/519
Trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	12/24	8/9	8/8
Rodziny niepełne	43/122	36/111	43/144

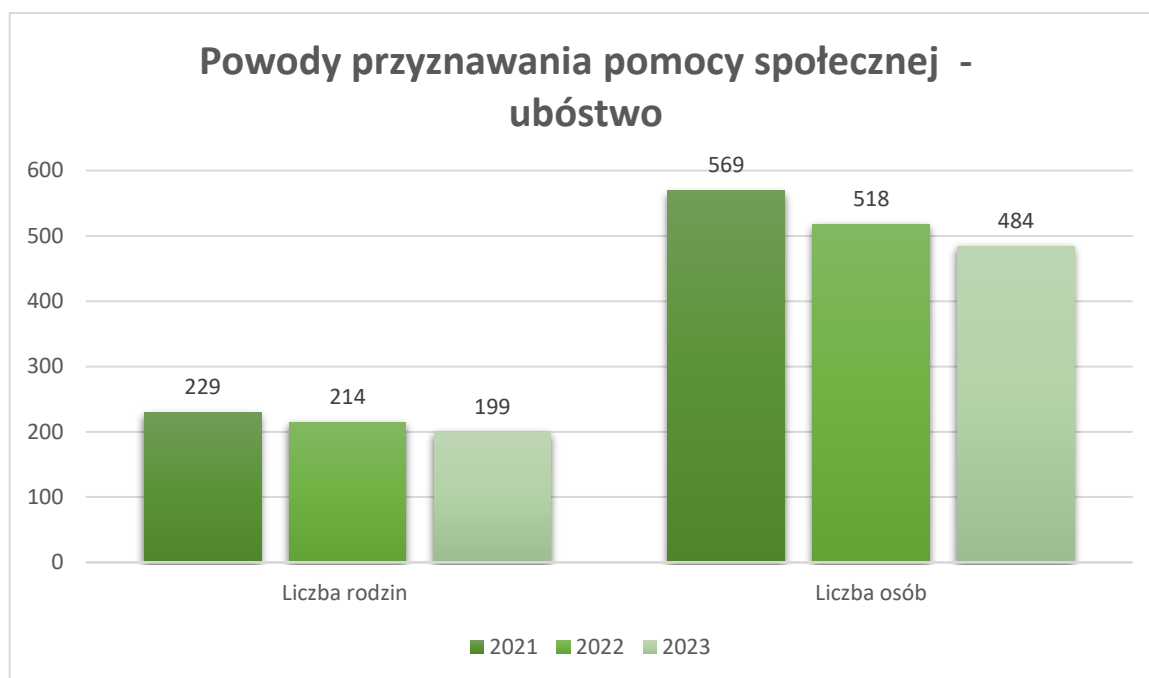
Źródło: MGOPS Nowa Sarzyna

Ubóstwo

Ubóstwo określa się jako stan warunków bytowych uniemożliwiający zaspokajanie podstawowych potrzeb, funkcji życiowych. Przyczyny i konsekwencje ubóstwa często trudno od siebie oddzielić. Zarówno skutkiem jak i czynnikiem mogą być np. dezintegracja rodziny, rozwój przestępczości, marginalizacja, nierówny start dzieci i młodzieży, patologie społeczne czy niepełnosprawność.

Dodatkowo, nieodpowiednia działalność organów państwowych może zniechęcać do poprawy swojej sytuacji materialnej (np. płaca minimalna) czy też prowadzić do bierności i niezaradności życiowej (system zasiłków i świadczeń) całych grup społecznych. Zagrożenie ubóstwem dotyczy zwłaszcza rodzin wielodzietnych i niepełnych, kręgów patologii społecznej, osoby niepełnosprawne, grupy mniejszościowe, ludzi posiadających niskie kwalifikacje zawodowe, migrantów, ludzi starych. Analizując problem ubóstwa nie możemy pominąć dynamicznie zmieniającej się sytuacji społeczno-gospodarczej kraju. Sytuacja epidemiologiczna, w jakiej znalazła się Polska od marca 2020 roku z powodu pandemii COVID-19 i związane z nią ograniczenia w istotny sposób wpłynęły na rynek pracy, wysokość wynagrodzeń, ceny i inne zjawiska, takie jak m.in. izolacja społeczna czy przemoc domowa, w sposób bezpośredni i pośredni związane z występowaniem ubóstwa. Prawdopodobnie utrzymująca się niekorzystna sytuacja społeczno-gospodarcza kraju w znacznym stopniu przyczyni się do zwiększenia zasięgu ubóstwa w skali całego kraju.

Dane MGOPS w Nowej Sarzynie wskazują, że w latach 2021-2023 zmalała liczba rodzin w gminie korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa, jednakże nadal jest to jeden z najczęstszych powodów przyznawania pomocy społecznej.

Źródło: MGOPS Nowa Sarzyna

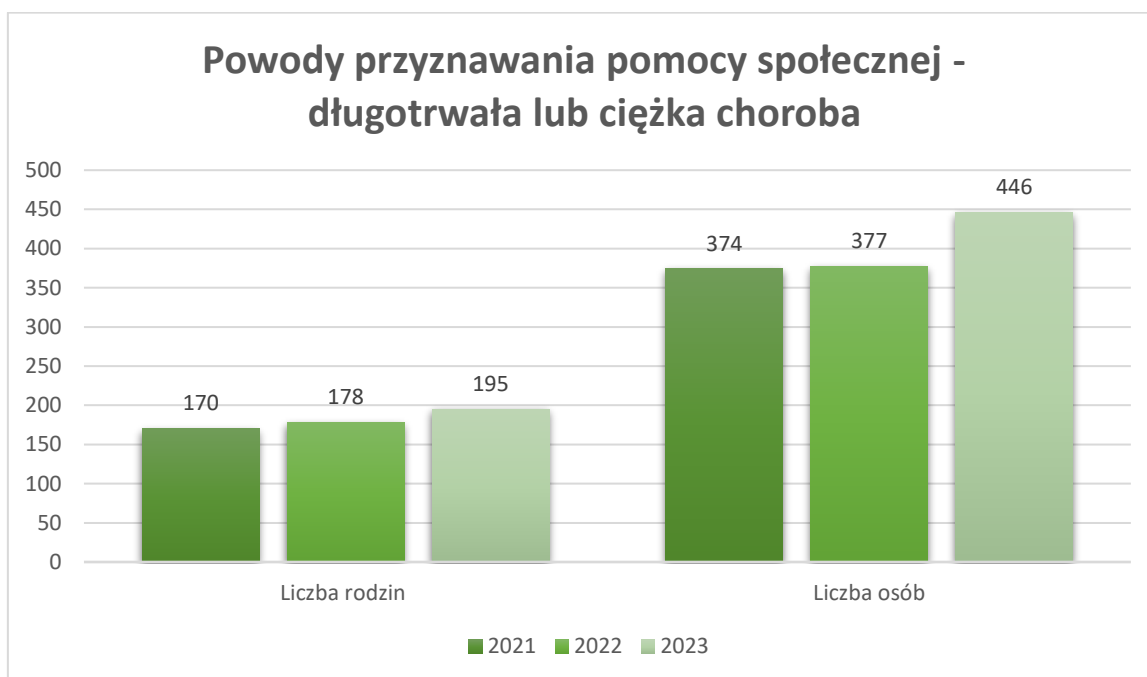
Długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność

Problem długotrwałej choroby dotyczy osób, które z powodu posiadanego schorzenia pozostają przez długi czas pod opieką lekarską, a choroba, na którą cierpią, często nie jest możliwa do całkowitego wyleczenia, a jedynie minimalizowane są jej objawy. Ciężka choroba natomiast to taka, która zagraża życiu człowieka. Otrzymanie pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby jest uzależnione również od tego, w jakim stopniu posiadane schorzenie utrudnia życie wnioskodawcy. Uwzględniane są takie okoliczności jak: wydatki ponoszone w związku z zakupem leków, wydatki związane z wyjazdami do specjalistów, utrudnienie w podjęciu zatrudnienia.

Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych definiuje osoby niepełnosprawne, jako osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności zdolności do wykonywania pracy zawodowej. Osoby niepełnosprawne to również te, które uzyskały orzeczenie o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy na podstawie odrębnych przepisów oraz dzieci posiadające orzeczenie o niepełnosprawności przed ukończeniem 16 roku życia.

Dane z MGOPS w Nowej Sarzynie wskazują, że w ostatnich latach długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność są jednymi z najczęściej występujących przyczyn trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin, a jednocześnie najczęstszymi powodami ubiegania się o pomoc społeczną. Co ważne, w ciągu ostatnich trzech lat zmniejszyła się liczba osób

otrzymujących pomoc i wsparcie z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby. Tendencję wzrostową można zauważyć wśród osób z niepełnosprawnościami. Zwiększyła się liczba rodzin oraz osób korzystająca z pomocy społecznej z tego powodu.

Źródło: MGOPS Nowa Sarzyna

Źródło: MGOPS Nowa Sarzyna

Samotnej osobie niepełnosprawnej oraz przewlekle chorej, która wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub

specjalistycznych usług opiekuńczych. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Specjalistyczne usługi opiekuńcze są to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju niepełnosprawności (jak np. wspieranie nabywania i rozwoju umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia, pomoc w życiu społecznym, w załatwianiu spraw urzędowych i uzyskaniu zatrudnienia, wspieranie procesu leczenia i rehabilitacja fizyczna). Usługi te są świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym (posiadające np. kwalifikacje do wykonywania zawodu pracownika socjalnego, pedagoga, psychologa, pielęgniarki, asystenta osoby niepełnosprawnej, rehabilitanta).

Proces starzenia się społeczeństwa powoduje zapotrzebowanie na podstawowe usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania. Rzutuje to bezpośrednio na kierunek pomocy społecznej. Dla gminy wskaźniki te (liczba osób w wieku poprodukcyjnym w gminie, liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w poprzednich latach, liczba osób umieszczanych w domach pomocy społecznej w poprzednich latach itp.) pozwalają prognozować liczbę osób wymagających pomocy w postaci usług podstawowych i specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym psychiatrycznych, asystentury, pomocy sąsiedzkiej, opieki wytchnieniowej. Głównym powodem wzrostu zapotrzebowania na usługi jest izolacja w czasie pandemii, brak zainteresowania potrzebującymi członkami rodziny, samotność, brak dostępności do lekarzy.

Osobie, która potrzebuje wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu, ale nie wymaga usług w zakresie świadczonym przez jednostkę całodobowej opieki, może być przyznany pobyt w mieszkaniu chronionym. Mieszkanie chronione jest formą pomocy społecznej przygotowującą osoby tam przebywające, pod opieką specjalistów, do prowadzenia samodzielnego życia, zapewniającą warunki do samodzielnego funkcjonowania w środowisku, w integracji ze społecznością lokalną.

Osobie wymagającej całodobowej opieki, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej. Dom Pomocy Społecznej świadczy usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne na poziomie obowiązującego standardu (określonego rozporządzeniem Ministra), w zakresie i formach wynikających z indywidualnych potrzeb osób w nim przebywających.

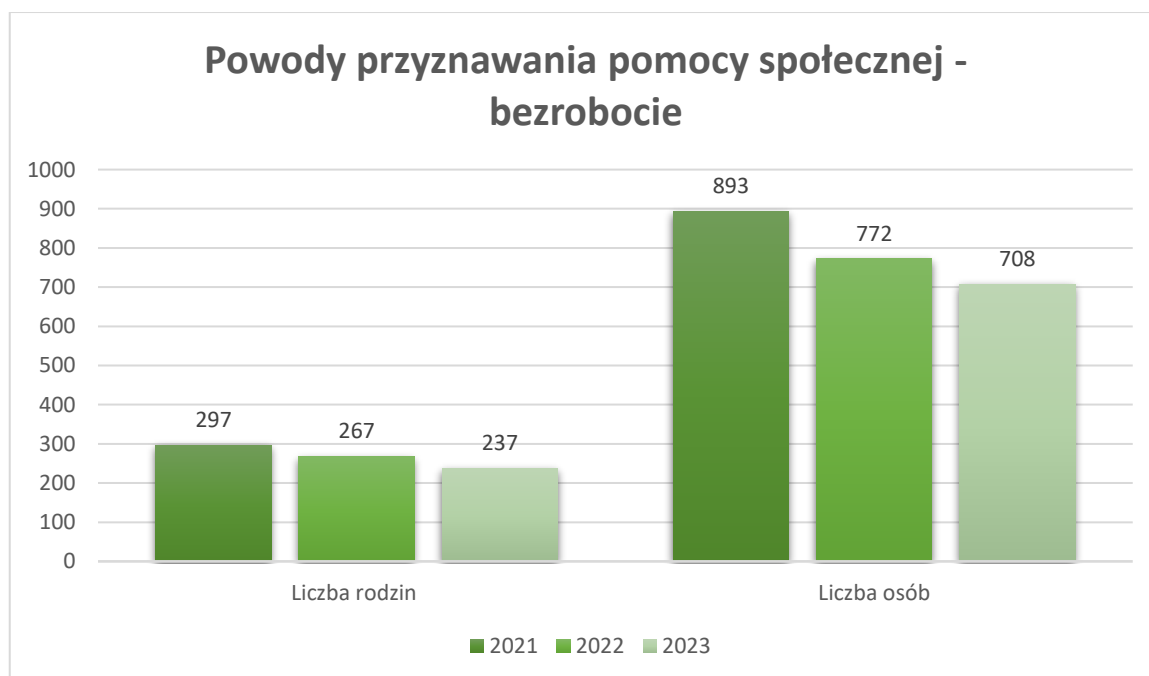
Pełnoletniej osobie niepełnosprawnej całkowicie niezdolnej do pracy przysługuje zasiłek stały z pomocy społecznej, jeżeli:

- ✓ jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej w przypadku osoby samotnej,
- ✓ jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie.

Bezrobocie

Bezrobociem określa się stan, w którym część zasobów pracy w wieku produkcyjnym jest zdolna do pracy, poszukuje jej, ale nie znajduje zatrudnienia. Innymi słowy, to efekt nierównowagi pomiędzy podażą na pracę a jej popytem. Na bezrobocie mają wpływ dwa rodzaje czynników: płacowe i pozapłacowe. Pierwsze są mechanizmem regulacji rozmiaru bezrobocia płacą realną. Czynniki pozapłacowe natomiast ograniczają popyt na pracę lub zwiększają jej podaż. Ten rodzaj zagrożenia społecznego niesie za sobą nie tylko negatywne konsekwencje dla osoby bezrobotnej pogarszając sytuację materialną, czy niekorzystnie wpływając na jej kapitał społeczny, ale także dla gospodarki kraju. Bezrobocie prowadzi do utraty produkcji, państwo zostaje obciążone finansowo, ponieważ następuje wzrost wydatków na świadczenia socjalne, a także słabnie kapitał ludzki.

Dane MGOPS w Nowej Sarzynie wskazują, że w latach 2021-2023 zmalała liczba rodzin w gminie korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia.

Źródło: MGOPS Nowa Sarzyna

Sytuację pozostawania bez pracy, wskutek długotrwałej bezczynności, bezrobotny może traktować, jako sposób na życie. Wydłużający się okres bez zatrudnienia może spowodować, iż bezrobotni będą bardziej skłonni zaakceptować swoją sytuację. Sprzyja to tendencji do

godzenia się na niższy standard życia, na uzależnienie od pomocy innych, do zmniejszenia aktywności poszukiwania. Długotrwałe pozostawanie bez pracy stwarza zagrożenie patologią społeczną, zmniejsza szansę znalezienia zatrudnienia, a tym samym powoduje degradację materialną i izolację społeczną jednostki⁵.

Bezradność opiekuńczo-wychowawcza, potrzeba ochrony macierzyństwa

Rolą rodziny jest zapewnienie dziecku opieki oraz jego wychowanie w celu przygotowania go do życia w społeczeństwie. Środowisko rodzinne jest pierwszym środowiskiem wychowawczym w życiu dziecka, w którym uczy się nawiązywać kontakty z innymi ludźmi i zdobywa pierwsze doświadczenia z dziedziny współżycia społecznego. Na środowisko rodzinne składają się: struktura rodziny, atmosfera wychowawcza w domu, warunki materialne i zdrowotne, stopień wykształcenia rodziców i ogólna struktura środowiska.

Rodzina jednak nie zawsze prawidłowo wykonuje powyższe zadania. Bezradność występować może w kwestii prowadzenia gospodarstwa domowego – problem z zapewnieniem żywności, odzieży, mieszkania itp. Bezradności tej nie należy jednak mylić z problemem posiadania przez rodzinę niewystarczających środków finansowych na zabezpieczenie tych potrzeb, gdyż w tym wypadku niezaspokojenie ich nie musi występować w parze z nieprawidłowym pełnieniem funkcji opiekuńczo-wychowawczych. O bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego powinno mówić się w odniesieniu do rodzin, które posiadają wystarczające środki finansowe na zabezpieczenie podstawowych potrzeb, lecz środkami tymi dysponują w nieodpowiedni sposób.

Nieprawidłowe funkcjonowanie rodziny jest częstym powodem zaniedbywania przez dzieci nauki, nierealizowania obowiązku szkolnego, demoralizacji oraz niskiej samooceny. Brak specjalistycznego wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w sprawowaniu opieki nad dziećmi i ich wychowaniu powoduje potencjalne zagrożenie związane z koniecznością umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych w dalszym ciągu stanowią znaczny odsetek klientów pomocy społecznej. Najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu oraz problemy w pełnieniu ról rodzicielskich współlistnieją z innymi trudnościami takimi jak: uzależnienie od alkoholu i środków psychoaktywnych, przemoc domowa, przestępczość, zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, małżeńskich, zawodowych. Ważne jest zatem systematyczne monitorowanie tych środowisk przez pracowników socjalnych, wspieranie ze strony asystentów rodziny, pedagogów szkolnych oraz

⁵ Kozłowska B., *Długotrwałe bezrobocie* [w:] „Rynek pracy”, nr 1, Studia i Opracowania, KUP, Warszawa 2001.

przedstawicieli innych grup zawodowych kontaktujących się z rodziną. Specyfika rodzin niewydolnych wychowawczo wymaga od służb pomocowych zintegrowania działań skierowanych na dziecko i rodzinę w sposób wielodyscyplinarny.

Obowiązek wspierania rodziny znajdującej się w trudnej sytuacji, niemogącej realizować funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa przede wszystkim na jednostkach samorządu terytorialnego oraz organach administracji rządowej. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej podzieliła zadania gminy i powiatu. Po stronie gminy jest praca z rodzinami biologicznymi, zaś działania powiatu skupiają się przede wszystkim na pracy z rodzinami zastępczymi. Gmina zapewnia wsparcie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych poprzez działania wspomagające rodziców, mających problemy w wypełnianiu obowiązków rodzicielskich, tak, aby zapobiec doprowadzeniu do sytuacji, w której dziecko, ze względu na jego dobro, zostałoby umieszczone w opiece w pieczy zastępczej.

Efektem podejmowanych działań w ramach systemu ma być zapewnienie rodzinie takiej pomocy, która wyeliminuje zagrożenie zabrania dziecka z rodziny biologicznej. Obowiązek ten realizowany powinien być we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi. Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji.

Asystent rodziny pracuje w rodzinach, w których występują trudności opiekuńczo – wychowawcze, w szczególności w rodzinach niepełnych, wielodzietnych i borykających się z niepełnosprawnością dziecka. Asystent rodziny prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania. Celem asystenta rodziny jest przede wszystkim mobilizacja, wsparcie rodzin oraz wspólne rozwiązywanie ich problemów. Oprócz tego, rodziny mogą liczyć na wsparcie emocjonalne i poradnictwo. Asystent zmierza do tego, aby wzbudzić u podopiecznych dążenie do zmiany swojej sytuacji życiowej. **W latach 2021-2023 liczba rodzin objęta wsparciem asystenta rodziny utrzymuje się na podobnym poziomie.**

Korzystający z pomocy i wsparcia	2021	2022	2023
	Liczba rodzin		
Kontrakt socjalny (liczba zawartych)	24	26	27

Liczba rodzin objęta pomocą asystenta rodziny	40	39	39
Poradnictwo specjalistyczne	2	2	21
Praca socjalna	169	136	143
Interwencja kryzysowa	1	1	0

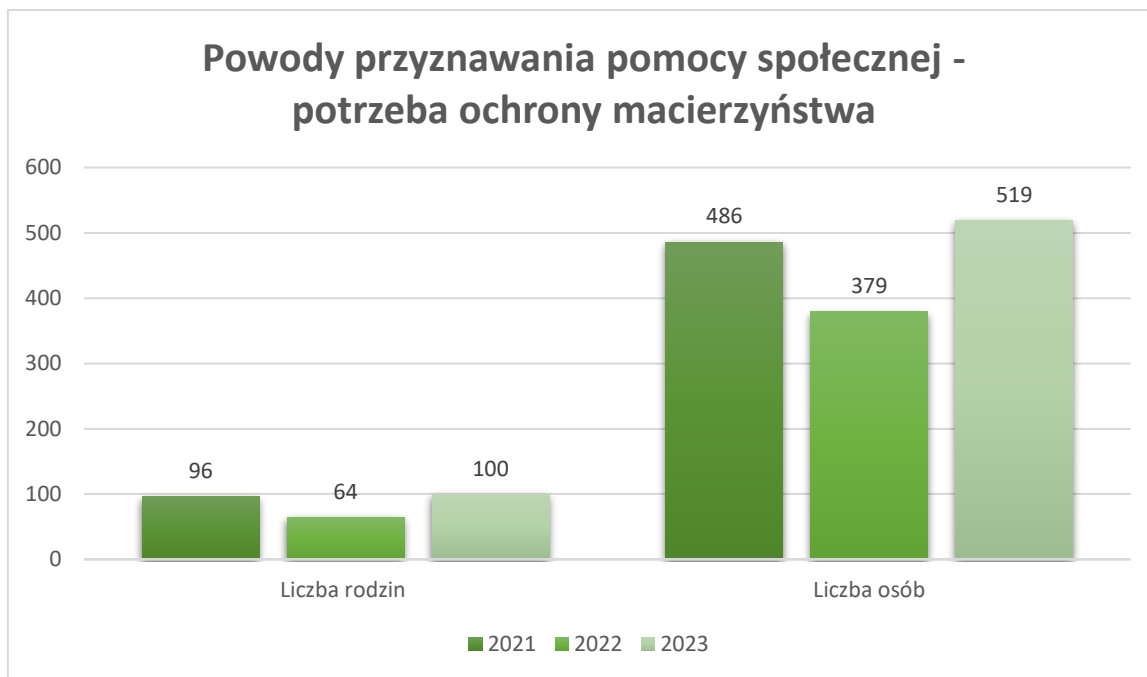
Źródło: Sprawozdanie MRPiPS

Rodziny korzystające z usług asystenta rodziny	2021	2022	2023
Liczba rodzin, które korzystały z usług asystenta	40	39	39
Liczba rodzin zobowiązanych przez Sąd do pracy z asystentem rodziny	4	4	12
Liczba rodzin wskazanych przez pracownika socjalnego do pracy z asystentem rodziny	36	35	27
Liczba rodzin z którymi asystent zakończył pracę:			
osiągnięcie celów	7	4	15
Zaprzestanie pracy przez rodzinę			
brak efektów	-	0	-
inne np. przeprowadzka	3		0

Źródło: Sprawozdanie MRPiPS

Z kolei prawo do świadczeń pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności oznacza objęcie pomocą społeczną kobiet w ciąży i rodzin wychowujących dzieci. Rodzina wielodzietna to rodzina, w której skład wchodzi troje i więcej dzieci.

Dane MGOPS w Nowej Sarzynie wskazują, że w latach 2021-2023 liczba rodzin korzystających w gminie z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa ma tendencję sinusoidalną (2021 rok – 96 rodzin; 2022 rok – 64 rodzin; 2023 rok – 100 rodzin).

Źródło: MGOPS Nowa Sarzyna

Karta Dużej Rodziny to system zniżek i ulg przysługujący rodzinom wielodzietnym tj. rodzinom mającym na utrzymaniu 3 lub więcej dzieci w wieku do 18 roku życia lub do 25 roku życia, gdy uczą się lub studiują oraz bez ograniczeń wiekowych — w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności. Karta przysługuje rodzinie niezależnie od dochodu i na jej podstawie rodziny mogą korzystać z uprawnień, jakie znajdują się w katalogu ulg i zwolnień zamieszczonym na stronie internetowej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej.

Asystent rodziny to specjalista, który pomaga rodzinom w trudnych sytuacjach życiowych, takich jak konflikty, przemoc, kryzysy czy trudności w wychowaniu dzieci. Ich zadaniem jest świadczenie wsparcia, udzielanie porad oraz pomaganie w rozwiązywaniu problemów, aby poprawić funkcjonowanie rodziny i zapobiec sytuacjom kryzysowym. Często współpracują z innymi instytucjami i specjalistami, takimi jak pracownicy socjalni, psychologowie czy terapeuci rodzin.

W 2023 r. Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowej Sarzynie zatrudnił trzech asystentów rodziny na podstawie umowy o pracę w ramach zadaniowego systemu pracy.

Łącznie wsparciem asystenta rodziny w 2023 r. objętych zostało 39 rodzin w tym 15 rodzin zostało zobowiązanych przez Sąd do pracy z asystentem rodziny z terenu gminy Nowa Sarzyna, w których wychowuje się 81 dzieci. Główne problemy występujące w rodzinach to:

- ✓ nieporadność w opiece i wychowaniu dzieci;
- ✓ nieporadność w prowadzeniu gospodarstwa domowego;

- ✓ problemy psychologiczne, socjalne;
- ✓ nieporadność w podnoszeniu kwalifikacji zawodowych oraz poszukiwaniu pracy i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
- ✓ niska aktywność społeczna;
- ✓ uzależnienia;
- ✓ demoralizacja nieletnich w rodzinie.

Asystenci rodziny współpracują ze środowiskiem lokalnym, z Sądem Rejonowym w Leżajsku, kuratorami zawodowymi i społecznymi, Policją, Powiatowym Urzędem Pracy w Leżajsku, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Leżajsku a także współdziałają z Poradnią Terapii Uzależnień i Współuzależnienia w Leżajsku i Lokalnym Centrum Wsparcia Środowiskowego i Zaburzeń Psychiczych w Leżajsku oraz z instytucjami oświatowymi i podmiotami leczniczymi.

Działania zrealizowane w 2023 r. przez asystentów rodziny (AR) zatrudnionych w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Nowej Sarzynie	2023 (liczba rodzin)
pomoc w sporządzaniu pism urzędowych i kierowanie podopiecznych do specjalistów: prawnika, psychologa, pedagoga	25
pomoc w rozwiązywaniu trudności finansowych poprzez uregulowanie zadłużenia	12
kierowanie podopiecznych do lekarzy i specjalistów w celu poprawienia sytuacji zdrowotnej w tym kontrola szczepień dzieci pozostających pod nadzorem AR	27
przedstawienie ofert pracy, ofert kursów i szkoleń mających na celu podnoszenie kwalifikacji	25
pomoc w rozwijaniu umiejętności dotyczących prowadzenia gospodarstwa domowego, uporządkowanie mieszkania i obejścia	27
pomoc w rozwiązywaniu problemów międzyludzkich, nauka współżycia z sąsiadami	6
integracja rodziny wpływająca na zacieśnienie więzi rodzinnych	20
indywidualne konsultacje wychowawcze oraz udzielenie wsparcia dla rodziców mających trudności wychowawcze z dziećmi	25
współpraca z pedagogami szkolnymi i wychowawcami w zakresie monitorowania absencji i realizowania obowiązku nauki	26 rodzin, 120 wizyt/rozmów telefonicznych,
współpraca z instytucjami wspierającymi rodzinę, PCPR, Sąd, Dom Dziecka, PUP	14 wizyt, 7 rodzin,

motywowanie osób z problemem alkoholowym do podejmowania lub kontynuowania terapii uzależnień	55 wizyt/rozmów telefonicznych, 10 rodzin,
udzielenie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych i wychowawczych	31
towarzyszenie i pomoc w sytuacjach kryzysowych	46 wizyt/rozmów telefonicznych, 9 rodzin,
podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin	2 rodziny (zagrożenie odebrania dzieci rodzicom).

W 2023 r. Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowej Sarzynie złożył wniosek w programie ogłoszonym przez MRiPS o dofinansowanie w ramach „Programu asystent rodziny na 2023”. Celem Programu było dofinansowanie kosztów zatrudnienia oraz dodatków do wynagrodzenia asystentów rodziny. Pozyskano środki w wysokości 13 470,98 zł.

Tutejszy Ośrodek miał również możliwość udzielenia wsparcia w formie wypoczynku wakacyjnego dla dzieci, poprzez wytypowanie dzieci do udziału w w/w wypoczynku. W 2023 r. w ramach wypoczynku letniego 12 dzieci przebywało w Zakopanym w okresie: od dnia 01.08.2023 r. do dnia 10.08.2023 r. Dzieciom biorącym udział w wyjeździe zapewniono możliwość atrakcyjnego spędzenia czasu wolnego połączonego z aktywnym wypoczynkiem. Pobyt dzieci na wypoczynku był bezpłatny. Organizatorem wyjazdu dzieci było Kuratorium Oświaty w Rzeszowie.

Do dnia 31.08.2023 r. na terenie gminy funkcjonowała Podwórkowa Zielona Świetlica „8 Drużyna Harcerska”. Do w/w placówki uczęszczało 10 dzieci.

Instytucjonalna piecza zastępcza to system opieki nad dziećmi i młodzieżą, którzy z różnych powodów nie mogą pozostać w swoich biologicznych rodzinach. W ramach tego systemu dzieci są umieszczane w instytucjach opiekuńczych, takich jak ośrodki dla nieletnich, czy placówki opiekuńczo-wychowawcze. Tam otrzymują opiekę, wsparcie oraz podstawowe potrzeby życiowe, a także edukację i pomoc psychologiczną. Instytucjonalna piecza zastępcza ma na celu zapewnienie bezpiecznego i odpowiedniego środowiska dla dzieci, które nie mogą być pod opieką swoich rodziców.

Liczba dzieci przebywających w instytucjonalnej i rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2022-2023	2022* r.	2023* r.
1. Instytucjonalna: Placówki opiekuńczo-wychowawcze	8	4
2. Rodzinna: rodziny zastępcze	9	12

**wykaz na dzień 31 grudnia danego roku*

Uzależnienia

Podstawą prawną działań gminnych związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych i narkomanii jest ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii. Wymienione ustawy tworzą spójny system umożliwiający samorządom terytorialnym prowadzenie lokalnej polityki wobec zagrożeń wynikających ze spożywania alkoholu i narkotyków a także wyznaczają konkretne zadania i wskazują środki na ich realizację.

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi stanowi, że prowadzenie działań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gminy. Ich realizacja prowadzona jest w postaci gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii stanowiącego część strategii rozwiązywania problemów społecznych, uchwalanego przez radę gminy, uwzględniającego cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, określone w Narodowym Programie Zdrowia. Elementem gminnego programu mogą być również zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym.

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii nakłada na samorząd gminy na równi z organami administracji rządowej obowiązek kształtowania polityki alkoholowej i przeciwdziałania narkomanii.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jest powoływana na podstawie art. 41 ust. 3 Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi przez wójta/burmistrza/prezydenta miasta.

Przemoc domowa

Jednym z nadrzędnych i długofalowych celów polityki prorodzinnej państwa jest tworzenie warunków do pełnego rozwoju i prawidłowego funkcjonowania rodziny oraz zapobieganie występowaniu postaw i zachowań aspołecznych, grożących patologiami,

w tym przemocą domową. Do zadań własnych gminy zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej, należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, w tym:

- ✓ opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej,
- ✓ prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców/opiekunów w rodzinach zagrożonych przemocą domową;
- ✓ zapewnienie osobom dotkniętym przemocą domową miejsc w ośrodkach wsparcia;
- ✓ tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Działania na rzecz osób i rodzin dotkniętych przemocą domową mają charakter interdyscyplinarny, a więc opierają się na współpracy służb, które dysponując wiedzą, doświadczeniem, narzędziami oraz kompetencjami w danej dziedzinie łączą swoje siły, celem udzielenia kompleksowej pomocy osobom potrzebującym.

W zakresie przeciwdziałania przemocy domowej działa Zespół Interdyscyplinarny zrzeszający specjalistów z różnych dziedzin (MGOPS, policja, oświata, kuratela, komisja ds. problemów alkoholowych). Zespół tworzy grupy diagnostyczno-pomocowe do pracy z rodzinami. Dane zawarte w tabeli na następnej stronie wskazują, że w latach 2021-2023 zmalała liczba osób objętych procedurą „Niebieska Karta”.

Procedura Niebieskiej Karty			
	2021	2022	2023
Ogółem, w tym przez:	46	42	36
Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	8	5	0
Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	0	0	0
Placówki Służby Zdrowia	0	0	0
Placówki szkolno-wychowawcze	0	0	2
Policja	38	37	33
Innych instytucji i organizacji	-	-	1 (Poradnia Psychologiczna)

Źródło: dane z Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowej Sarzynie

PODSUMOWANIE

Na przestrzeni ostatnich trzech lat na terenie gminy Nowa Sarzyna zmalała liczba osób korzystających z pomocy społecznej. Najczęstszymi powodami udzielania pomocy społecznej w gminie były: bezrobocie, ubóstwo, długotrwała lub ciężka choroba. Tendencję wzrostową można zauważyć wśród osób z niepełnosprawnościami. Zwiększyła się liczba rodzin oraz osób korzystająca z pomocy społecznej z tego powodu.

Ważne jest doskonalenie i rozwijanie działań ukierunkowanych na rzecz przeciwdziałania zjawisku ubóstwa, marginalizacji i wykluczenia społecznego, w tym m.in. osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin, osób starszych, osób bezrobotnych, rodzin wielodzietnych, rodzin z trudnościami wychowawczymi, jak również dzieci pozbawionych opieki rodzicielskiej. Istotne jest podjęcie działań w kierunku wsparcia dla tworzenia i funkcjonowania środowiskowych placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, m.in. ogniska wychowawcze i koła zainteresowań, świetlice środowiskowe, świetlice socjoterapeutyczne, kluby młodzieżowe organizujące zajęcia socjoterapeutyczne lub z programami socjoterapeutycznymi. Ważne jest także podjęcie działań na rzecz rozwoju różnego rodzaju usług społecznych, w tym wspieranie rozwoju opieki rodzinnej i środowiskowej, jak również poradnictwa specjalistycznego i terapeutycznego na rzecz osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, w tym m.in. w postaci mieszkań chronionych.

Wskazane jest również wsparcie na rzecz integracji i aktywizacji społeczno-zawodowej. Duża dynamika zachodząca na rynku środków psychoaktywnych oraz pojawianie nowych rodzajów uzależnień, powodują, że sztywno przyjęte zadania często okazują się nieadekwatne do zmieniającej się rzeczywistości. Dlatego też ten obszar polityki społecznej wymaga ciągłej analizy oraz elastyczności wprowadzanych działań.

Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych

Jednym z głównych założeń niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Nowa Sarzyna jest przedstawienie problemów występujących w społeczności lokalnej gminy oraz wskazanie kierunków ich rozwiązywania. Zdiagnozowanie problemów społecznych było możliwe między innymi poprzez przeprowadzenie badań ankietowych wśród mieszkańców gminy. W następnych podrozdziałach zaprezentowano wyniki badań ankietowych pochodzących z diagnozy przeprowadzonej na terenie gminy Nowa Sarzyna w pierwszej połowie 2024 roku.

Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych

Dane dotyczące lokalnych zagrożeń społecznych uzyskane zostały w drodze anonimowych badań ankietowych przeprowadzonych w Gminie Nowa Sarzyna wśród trzech grup:

- ✓ dorośli mieszkańcy;
- ✓ dzieci i młodzież szkolna;
- ✓ pracownicy GOPS.

Dorośli mieszkańcy

- ✓ mieszkańcy gminy za najbardziej istotny z ich punktu widzenia problemy uznali bezrobocie (łącznie 77%), nadmierne spożycie przez dzieci i młodzież energetyków (łącznie 76%) oraz uzależnienie od alkoholu (75%);
- ✓ zapytano mieszkańców o wiek inicjacji alkoholowej. 59% badanych mieszkańców pierwszy raz zapaliło papierosa powyżej 18 roku życia, na drugim miejscu 31% w wieku pomiędzy 16 a 18 rokiem życia. 5% badanych pomiędzy 13 a 15 rokiem życia, 3% poniżej 12 roku życia i 3% nigdy nie próbowało picia alkoholu;
- ✓ 43% deklaruje spożywanie alkoholu kilka razy w roku, 15% kilka razy w miesiącu, 10% raz w tygodniu, 4% kilka razy w tygodniu;
- ✓ badani zaznaczali najczęściej, że spożywają jednorazowo 1-2 porcje alkoholu – 45%, 3-4 porcje alkoholu – 8%. Poza tym, respondenci przyznali, że spożywają jednorazowo 5-6 porcji alkoholu – 4%. 44% badanych zadeklarowała abstynencję;
- ✓ 40% mieszkańców gminy Nowa Sarzyna uważa, że w okolicy znajduje się odpowiednia liczba punktów, w których można kupić alkohol. Jednocześnie, 58% badanych twierdzi, że lokali jest za dużo, a 3%, że jest ich za mało;
- ✓ 68% badanych nie wie, gdzie może zgłosić się po pomoc osoba uzależniona od alkoholu. 32% ankietowanych wskazało na GKRPA, MGOPS, PCPR, Szpital Leżajsk, Urząd Gminy, Klub AA, lekarz;
- ✓ następnie ankietowani zostali poproszeni o wskazanie, w jakim stopniu zgadzają się z określonymi stwierdzeniami. Pierwsze ze stwierdzeń dotyczyło mitu, jakoby alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce. łącznie 20% badanych zaznaczyło, iż zgadza się z powyższym stwierdzeniem. Jednocześnie 80% respondentów uważa, że alkohol zawarty w np. piwie jest tak samo szkodliwy, jak ten zawarty w wódce. Kolejne stwierdzenie badające postawy względem alkoholu dotyczyło dostępności i kontroli sprzedaży alkoholu. 94% badanych mieszkańców zgadza się ze stwierdzeniem, że „dostęp

do alkoholu powinien być ograniczony lub kontrolowany”. Również 89% respondentów ocenia osoby pijące alkohol, jako zagrażające lub raczej zagrażające bezpieczeństwu w środowisku lokalnym. 39% badanych uważa, że osoby nieletnie mają łatwość w zakupie alkoholu w lokalnych sklepach. 96% respondentów uważa, że kobiety w ciąży nie mogą pić bezpiecznie nawet niewielkich ilości alkoholu, a także, że prowadzenie samochodu po spożyciu alkoholu jest zabronione 95%. Kolejno, 90% ankietowanych jest zdania, że picie alkoholu nie pomaga w trudnych sytuacjach życiowych;

- ✓ 81% badanych mieszkańców nie pali papierosów. 11% pali okazjnie papierosy lub e-papierosy oraz 8% pali regularnie papierosy;
- ✓ 26% wskazało, że inicjacja nikotynowa miała miejsce, gdy byli już pełnoletni. Kolejno, 24% respondentów przyznało, że pierwszy raz zapalili papierosa w wieku pomiędzy 16 a 18 rokiem życia. Poza tym, 5% deklaruje, że pierwszy raz paliło papierosy w wieku pomiędzy 13 a 15 lat oraz 3% pomiędzy 9 a 12 rokiem życia;
- ✓ 56% mieszkańców gminy Nowa Sarzyna twierdzi, że nie ma w swoim otoczeniu osób, które przyjmują narkotyki lub dopalacze. 30% osób zna od 2 do 5 osób, 6% zna jedną osobą oraz 6% zna od 6 do 10 osób, 1% zna ponad 10 osób przyjmujących substancje odurzające;
- ✓ zapytano mieszkańców o to, jakie substancje są przyjmowane przez osoby znane osobiście lub „ze słyszenia”. 33% wskazuje na marihuanę oraz haszysz, 18% na dopalacze oraz 11% na leki używane w celu odurzenia;
- ✓ 95% respondentów wskazało, że nie wie, gdzie może nabyć substancje psychoaktywne takie, jak narkotyki czy dopalacze. 5% ankietowanych wskazało na Internet;
- ✓ 98% badanych deklaruje, że nigdy nie grali w gry internetowe, w których można wygrać pieniądze (np. poker);
- ✓ 2% ankietowanych grało w gry internetowe, wskazywali na powody: chęć zasilić domowy budżet, mieć więcej pieniędzy na zwykłe codzienne wydatki (50%) oraz Lubię towarzyszące grze emocje (50%);
- ✓ większość (94%) mieszkańców gminy Nowa Sarzyna ma świadomość, że zbyt częste granie w gry hazardowe prowadzi do uzależnienia. Jednakże 2% wskazało, że ich zdaniem raczej nie można uzależnić się od gier na pieniądze. 4% nie zna odpowiedzi na to pytanie;
- ✓ mieszkańcy gminy Nowa Sarzyna za najbardziej rozpowszechnione uzależnienia w środowisku lokalnym uznali nikotynizm (85%), sieciholizm (81%) oraz alkoholizm (85%);
- ✓ badani, którzy widzą potrzebę prowadzenia działań z zakresu profilaktyki uzależnień wskazywali najczęściej, że najbardziej istotne jest organizowanie warsztatów profilaktycznych dla uczniów (40%), wsparcie psychologiczne dla rodzin (20%), otwarte

konsultacje z terapeutą uzależnień (18%) oraz ogólnospołeczne kampanie profilaktyczne (15%);

- ✓ 19% deklaruje, że miewa trudności w kontrolowaniu zachowań jedzeniowych;
- ✓ wśród badanych 27% osób wskazało, że ma w swoim otoczeniu osoby doświadczające przemocy domowej. Natomiast 24% respondentów odpowiedziało, że ma podejrzenia co do obecności zjawiska przemocy domowej w ich otoczeniu.

Pracownicy MGOPS:

- ✓ trzema najistotniejszymi problemami jakie zostały zaklasyfikowane przez pracowników to: uzależnienie od alkoholu – łącznie 80%, niepełnosprawność – łącznie 80% oraz zaniedbanie rozwoju dzieci i młodzieży również – łącznie 80%⁶;
- ✓ w sumie 93% respondentów opowiedziało się pozytywnie o możliwościach wsparcia w postaci pomocy społecznej dla osób i ich rodzin w trudnych sytuacjach z terenu gminy. Zdania w tej sprawie nie miało 7%;
- ✓ 47% respondentów odczuwa symptomy wypalenia zawodowego, analogicznie 53% z nich nie zaobserwowała u siebie tego zjawiska;
- ✓ 93% respondentów zdecydowanie bądź częściowo zgadza się z tym, iż lokalne władze gminy są w sposób należyty poinformowane o wynikających potrzebach pomocy społecznej, natomiast 7% nie ma zdania;
- ✓ 87% respondentów wypowiedziało się pozytywnie nt. współpracy na linii władze gminy a GOPS, natomiast 13% z nich opowiedziało się negatywnie;
- ✓ 100% respondentów dostrzega potrzebę realizacji działań profilaktycznych związanych z przeciwdziałaniem uzależnieniom;
- ✓ w dalszej części zapytano o to jakie działania należałoby podjąć na terenie gminy w zakresie działań profilaktycznych na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom. Wyniki badania dość jednoznacznie wskazały na potrzebę realizacji działań poprzez formy wsparcia psychologicznego dla rodzin, za którą opowiedziało się 40% respondentów. Po 20% zwolenników uzyskały warsztaty profilaktyczne dla uczniów. 14% wskazało na otwarte konsultację z terapeutą uzależnień oraz 13% na udział w ogólnospołecznych kampaniach profilaktycznych, a także 13% na pomoc w integracji dzieci po okresie izolacji;
- ✓ zdaniem 67% pracowników GOPS większość potrzeb w sektorze życia społecznego w gminie jest zaspokajana, zdania przeciwnego jest 33% badanych;

⁶ Suma odpowiedzi bardzo istotny i raczej istotny.

- ✓ zapytano respondentów o to jakie sfery usług (życia) społecznego wymagają większego zainteresowania ze strony władz lokalnych. Najwięcej z pośród zaproponowanych obszarów aprobaty uzyskała profilaktyka uzależnień, za którą opowiedziało się 67% respondentów. Kolejnym jest transport osobowy, którą wskazało 47% badanych, 33% wskazało na ofertę edukacyjną.

Dzieci i młodzież szkolna

- ✓ uczniowie deklarują bardzo dobre lub dobre relacje z rodzicami i opiekunami w liczbie 95% badanych, źle bądź bardzo źle ocenia relacje 1% uczniów;
- ✓ jeśli chodzi o relacje z nauczycielami – już tylko 66% deklaruje je jako bardzo dobre oraz dobre;
- ✓ niemal wszyscy respondenci biorący udział w badaniu relację z rówieśnikami oceniają bardzo dobrze bądź dobrze – łącznie 86%;
- ✓ 29% badanych uczniów przyznało, że ich rówieśnicy spożywają alkohol. Z kolei 38% uczniów przyznało, że ich rówieśnicy nie spożywają alkoholu. Pozostałe 33% uczniów odpowiedziało, że tego nie wie. Następnie tę samą grupę uczniów zapytano o miejsce w jakich ich rówieśnicy spożywają alkohol. Łącznie najwięcej odpowiedzi wśród respondentów uzyskała odpowiedź – na świeżym powietrzu, gdzie taką odpowiedź zadeklarowało 40% uczniów. Z kolei 22% uczniów wskazało, że miejscem, gdzie ich rówieśnicy spożywają alkohol to dom. Poza tym 17% uczniów odpowiedziało, że na imprezach, dyskotekach. 49% respondentów nie wie;
- ✓ W dalszej kolejności uczniowie zostali poproszeni o udzielenie odpowiedzi z jakich przyczyn ich rówieśnicy najczęściej sięgają po alkohol. Największy odsetek respondentów wskazało na chęć zaimponowania innym, taki wybór zadeklarowało 49% uczniów. Znacznie mniejszy odsetek zdecydował się na wybranie odpowiedzi dla zapomnienia o kłopotach, którą wskazało 15% uczniów. Dla towarzystwa wybrało 11% uczniów oraz 11% wskazało dla lepszej zabawy, wyluzowania;
- ✓ 3% uczniów po raz pierwszy sięgnęło po alkohol w wieku poniżej 8 lat oraz 3% w wieku 11-13 lat. Z kolei 1% uczniów sięgnęło po raz pierwszy po alkohol w wieku 14-16 lat. 93% uczniów nie pije alkoholu;
- ✓ zapytano uczniów o częstotliwość spożywania alkoholu. 4% uczniów wskazało na rzadziej niż raz w miesiącu, natomiast 1% co najmniej raz w miesiącu. 95% wskazuje, że nigdy nie pije alkoholu;

- ✓ uczniowie najczęściej decydują się na picie piwa (3%) oraz wódki (2%), natomiast 1% uczniów zadeklarowało wino;
- ✓ 4% uczniów deklaruje, że najczęściej sięgają po alkohol z ciekawości. Następnie 2% wskazało na chęć lepszej zabawy oraz 2% wskazuje towarzystwo jako powód sięgania po alkohol. Są uczniowie, którzy decydują się na picie alkoholu z powodu zapomnienia o problemach, złagodzenia stresu, czy też bez konkretnego powodu;
- ✓ 61% uczniów ma świadomość tego, że każdy może uzależnić się od alkoholu. Poza tym, 68% badanych wie, że piwo to także alkohol. Dodatkowo, niektórzy badani wskazali, że w ich mieście są miejsca, gdzie osoba niepełnoletnia może kupić alkohol bez problemu – 15%;
- ✓ 49% uczniów deklaruje, że w ich środowisku znajdują się osoby sięgające po papierosy. Poza tym 19% uczniów odpowiedziało, że ich rówieśnicy nie palą papierosów, natomiast 32% wskazało na to, iż nie wiedzą czy ich rówieśnicy sięgają papierosy;
- ✓ 7% uczniów raz sięgnęło po papierosa. Nie regularnie w młodszej grupie uczniów pali 2%. Regularnie papierosy pali wśród uczniów klas 1%. Uczniów nie sięgających po papierosa było 90%;
- ✓ pytanie o częstotliwość palenia papierosów w ciągu ostatnich 30 dni, nie dotyczyło to 67% uczniów. Mniej niż jednego papierosa na tydzień w ostatnich 30 dniach zapaliło 14% uczniów. 1-5 papierosów dziennie zadeklarowało 19% uczniów;
- ✓ w dalszej kolejności zapytano uczniów o przyczyny sięgania po wyroby nikotynowe. Z chęci spróbowania czegoś nowego odpowiedziało się 29% uczniów. Za namową znajomych taką odpowiedź udzieliło 33% ankietowanych. Jako inną przyczynę nikt z uczniów nie wskazał odpowiedzi. Odpowiedzi nie dotyczy wskazało 24% ankietowanych uczniów;
- ✓ przeprowadzone badanie może wskazywać na pewien odsetek uczniów, którzy mogą przejawiać problemy związane z przyjmowaniem narkotyków/dopalaczy – 13%. Poza tym 36% ankietowanych wskazało, że osoby w ich wieku nie mają styczności z tego typu substancjami, z kolei 51% uczniów zaznaczyło, że nie ma na ten temat wiedzy;
- ✓ inicjację narkotykową bądź związaną z dopalaczami wg badania ma już za sobą 6% uczniów, zdecydowana większość jednak nigdy nie zażywała którejkolwiek z substancji;
- ✓ 83% uczniów dokonali wyboru, iż nigdy nie spożywało narkotyków/dopalaczy. 25% uczniów wskazało spożycie narkotyków/dopalaczy pod sklepem, natomiast po 17% uczniów zadeklarowało: w domu, na terenie szkoły, podczas szkolnych wycieczek, w innym miejscu. 8% wskazało na bar, klub;

- ✓ w kolejnym pytaniu skierowanym do uczniów zapytano ich o, to z jakiego źródła uzyskali dostęp do narkotyków lub dopalaczy. 76% uczniów odpowiedziało, że ta kwestia ich nie dotyczy. Odpowiedź – nie wiem, zadeklarowało 8% uczniów. Z kolei wybór – dostałem od kolegi/ koleżanki zaznaczyło 8% uczniów oraz 8% uczniów wskazało na odpowiedź: braliśmy to wspólnie, w grupie przyjaciół;
- ✓ w kwestii subiektywnej oceny dostępności narkotyków i dopalaczy 73% uczniów wskazało, że nie wiedzą czy zdobycie narkotyków bądź dopalaczy byłoby w ich miejscowości trudne/ łatwe. Z kolei 22% uczniów stwierdziło, że byłoby to trudne. Za stwierdzeniem o łatwym dostępie do substancji opowiedziało się 5% uczniów;
- ✓ zdecydowana większość badanych nie posiada wiedzy na temat znajomości miejsc, gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze – dotyczyło się to 89% uczniów. W dalszej kolejności 2% uczniów wskazało, że można je zakupić na osiedlu. Opcję w szkole i okolicy stwierdziło 1% uczniów. 8% uczniów zaznaczyło odpowiedź „inne miejsca”, bez wskazania jakie to są;
- ✓ w kwestii częstotliwości korzystania z komputera przez uczniów dwoma najczęstszymi wybieranymi odpowiedziami były: do 2 godzin, taką odpowiedź wskazało 27% uczniów oraz do 4 godzin, którą wybrało 22% ankietowanych uczniów. Do 6 godzin wskazało 11% respondentów i 12% badanych zaznaczyło opcję powyżej 6 godzin, z kolei 14% uczniów odpowiedziało, że nie korzysta z komputera;
- ✓ w kolejnym pytaniu skierowanym do uczniów spytano ich o wyrażenie opinii nt. braku dostępu do Internetu przez okres tygodnia. Najwięcej osób wskazało odpowiedź – raczej normalnie, chociaż trochę by mi go brakowało, którą wyraziło 52% uczniów. Drugą najchętniej wybieraną odpowiedzią była – normalnie, nie byłoby problemu, którą wskazało 48% ankietowanych. Na odpowiedź – niezbyt dobrze, trudno byłoby to wytrzymać swoje poparcie przekazało 20% uczniów. Natomiast odpowiedź – bardzo źle, taka sytuacja byłaby dla mnie tragedią znalazła zwolenników wśród 10% respondentów;
- ✓ badani wskazywali najczęściej, że grają w gry komputerowe między 1-3 godziny dziennie, taką odpowiedź udzieliło 32% uczniów. Drugą opcją pod względem uzyskanych odpowiedzi była, iż uczniowie nie grają w gry komputerowe, za którą opowiedziało się 25% uczniów. Kolejno, uczniowie zaznaczali, że grają w gry do jednej godziny dziennie, którą wskazało 17% uczniów. Między 3-6 godzin dziennie w gry gra 17% uczniów, natomiast powyżej 6 godzin zadeklarowało 8% uczniów;
- ✓ 49% uczniów ze szkół podstawowych na terenie gminy doświadczyło w przestrzeni internetowej zjawiska hatingu, nazywanego potocznie przez uczniów „hejtowaniem”; Wśród innych sytuacji często otrzymywali oni wiadomości z przezwiskami, obelgami, taką

- odpowieź zadeklarowało 43% uczniów. 43% uczniów spotkało się z sytuacją udostępnienia prywatnej wiadomości ucznia innej osobie;
- ✓ uczniowie z terenu gminy w znacznej większości nie mają doświadczeń związanych z grami hazardowymi. Jednakże, 5% uczniów stwierdziło, że przynajmniej raz w życia grało w ten rodzaj gry. Między 2-9 razy uczestniczyło w takiej grze 5% uczniów. 6% deklaruje 10 lub więcej razy w gry hazardowe;
 - ✓ najczęstszą udzielaną odpowiedzią wśród uczniów w kwestii dziennego korzystania z telefonu był przedział 2-3 godziny, taką częstotliwość zadeklarowało 40% uczniów. Drugą najczęściej wybieraną odpowiedzią przez uczniów był przedział między 4-5 godzin, który poparło 25% uczniów. Kolejno 17% ankietowanych wybrało odpowiedź więcej niż 5 godzin, z kolei do 1 godziny korzysta 15% uczniów, natomiast z telefonu nie korzysta 3% uczniów;
 - ✓ następne pytanie dotyczyło tego, co pochłania najwięcej czasu uczniom kiedy korzystają z telefonu. Najczęściej wskazywaną odpowiedzią była kwestia używania telefonu na czatach, portalach społecznościowych (np. Facebooku), pisząc ze znajomymi – wskazało tak 26% uczniów. Drugą najczęściej wybieraną odpowiedzią było wykorzystywanie telefonu przez młodzież do słuchania muzyki – 17% oraz 17% uczniów wskazało na oglądanie filmików, śmiesznych obrazków. Kolejną odpowiedzią uczniów było korzystanie z aplikacji – 13%;
 - ✓ za najbardziej powszechne uczniowie uznali uzależnienie od Internetu (56%) oraz od smartfona (57%);
 - ✓ 17% uczniów uważa, że napoje energetyczne są zdrowe;
 - ✓ 29% uczniów twierdzi, że zdarza się im pić napoje energetyczne typu Redbull, Burn, Tiger;
 - ✓ większość uczniów, którzy piją napoje energetyczne, sięga po nie raz w miesiącu, taką odpowiedź zadeklarowało 72% uczniów. Drugą najczęściej deklarowaną odpowiedzią było stwierdzenie o spożywaniu napoi energetycznych codziennie oraz 3-5 razy w tygodniu, takie zdanie wyraziło 9% ankietowanych. 5% uczniów spożywa je raz w tygodniu oraz 5% 2-3 razy w tygodniu;
 - ✓ 45% uczniów nigdy nie doświadczyło przemocy rówieśniczej w szkole, natomiast 32% doświadczyło przemocy fizycznej, 27% doświadczyło przemocy psychicznej;
 - ✓ 48% uczniów nie miało nigdy do czynienia z doświadczaniem przemocy na terenie szkoły. Kilka razy w roku dotknęło to 22% uczniów. Kilka razy w miesiącu stwierdziło 11% uczniów oraz 11% wskazało na kilka razy w tygodniu. Codzienne doświadczanie przemocy zadeklarowało 8% uczniów;

- ✓ 12% uczniów doświadczyło przemocy domowej, zdecydowana większość z nich nie miała do czynienia z tym zjawiskiem;
- ✓ 26% uczniów doświadczyło agresji słownej;
- ✓ najczęściej uczniowie wskazywali na spędzanie wolnego czasu ze znajomymi z klasy/szkoły, taką opcję wybrało 32% uczniów. Kolejno było to spędzanie czasu wolnego z rodziną, gdzie za tą opcją opowiedziało się 29% uczniów. Rodzaj samotnego spędzania wolnego czasu zadeklarowało 24% uczniów. Wśród 6% odpowiedzi znalazły się „z siostrą”, „różnymi koleżankami”, „gangiem”, „kolegami z gry”, „z osobami ze skateparku”, „z kuzynką”, „z kolegami z treningu”;
- ✓ 49% uczniów z gminy uważa, że w okolicy jest dużo fajnych propozycji spędzania czasu wolnego. Kolejno 23% uczniów uważa, że mogłoby na terenie ich gminy znaleźć się więcej obiektów sportowych (np. boiska, pływalnie). 10% uczniów uważa, że powinno być więcej parków i terenów zielonych. Z kolei 10% uczniów uważa, że brakuje miejsc dla dzieci i młodzieży w postaci np. świetlic bądź klubów. Własną propozycję zaproponowało 2% uczniów: „galeria”, „boisko do koszykówki”, „tor na motor i palarnia”, „miejsca, gdzie się jeździ crossem”. Najmniejsze zainteresowanie wśród uczniów wzbudziła opcja większej ilości organizacji młodzieżowych oferujących wolontariat, którą uczniowie poparli w 3%.

Prognoza zmian w zakresie objętym Strategią

Prognoza zawiera informacje o potrzebach, problemach i zasobach danej społeczności lokalnej, które:

- ✓ wynikają z analizy danych opisujących stan społeczności lokalnej w ostatnich latach (z diagnozy sytuacji społecznej),
- ✓ uwzględniają tendencje rozwojowe właściwe dla danego kraju, regionu oraz owej społeczności,
- ✓ dotyczą okresu, w jakim będzie realizowana Strategia.

Prognozuje się, że cele strategiczne zostaną osiągnięte, a mieszkańcy zostaną zaktywizowani do samodzielnego i konstruktywnego rozwiązywania pojawiających się problemów. Osiągnięcie prognozowanych zmian będzie możliwe przy zaangażowaniu wszystkich instytucji działających na terenie gminy, podmiotów społecznych i gospodarczych oraz przedstawicieli społeczności lokalnej. Na podstawie dostępnych danych prognozuje się następujący rozwój sytuacji społecznej w gminie Nowa Sarzyna:

- ✓ utrzymanie odpowiedniego poziomu życia mieszkańców, umożliwiającego zaspokajanie najpilniejszych potrzeb, w tym potrzeb rozwojowych dzieci i młodzieży;

- ✓ utrzymywanie się potrzeb w zakresie usług socjalnych i opiekuńczych w stosunku do osób z niepełnosprawnością i ich rodzin;
- ✓ zwiększenie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi;
- ✓ utrzymywanie się potrzeb w zakresie usług socjalnych i opiekuńczych świadczonych przez instytucje pomocy społecznej w stosunku do rodzin z dysfunkcjami;
- ✓ utrzymywanie się potrzeb pomocy względem osób przewlekle chorych oraz ich rodzin;
- ✓ promowanie pomocy sąsiedzkiej i idei wolontariatu;
- ✓ promowanie funkcjonowania rodzin wielopokoleniowych;
- ✓ potrzebę wsparcia rodzin przez asystenta rodziny;
- ✓ utrzymywanie się występowania zjawiska przemocy domowej i potrzebę jego minimalizacji;
- ✓ potrzebę podnoszenia świadomości społecznej w zakresie występowania zjawiska przemocy i sposobów jej przeciwdziałania;
- ✓ utrzymywanie się zapotrzebowania na usługi edukacyjne dotyczące problemu przemocy oraz przeciwdziałania uzależnieniom;
- ✓ potrzebę zapewnienia dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków życia i rozwoju;
- ✓ promowanie rodzin wspierających;
- ✓ wzmacnianie ról i kompetencji wszystkich członków rodziny;
- ✓ utrzymywanie się potrzeby niesienia pomocy osobom długotrwale pozostającym bez pracy oraz osobom z wyuczoną bezradnością;
- ✓ aktywizację osób bezrobotnych zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- ✓ zwiększenie szans osób bezrobotnych na znalezienie zatrudnienia poprzez odpowiednie dostosowanie ich kwalifikacji do wymagań rynku pracy;
- ✓ wzmocnienie kompetencji i potencjału osób, które ubiegają się o zatrudnienie;
- ✓ utrzymywanie się potrzeby udzielania pomocy i wsparcia osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej, zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- ✓ wzrost potrzeby zapewnienia pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych i ich rodzin;
- ✓ konieczność podniesienia poziomu profilaktyki w zakresie rozwiązywania problemów przemocy oraz przeciwdziałania uzależnieniom;
- ✓ wzrost aktywności i integracji społecznej mieszkańców gminy.

CZEŚĆ ANALITYCZNA

Analiza SWOT

Analiza SWOT należy do grupy metod zintegrowanych, czyli badających zarówno samą jednostkę, jak również jej otoczenie. Akronim pochodzi od angielskich wyrazów:

- ✓ strengths („S” – siły, atuty, mocne strony),
- ✓ weaknesses („W” – słabości, słabe strony),
- ✓ opportunities („O” – szanse, okazje, korzystne tendencje w otoczeniu zewnętrznym),
- ✓ threats („T” – zagrożenia, niekorzystne zjawiska zewnętrzne).

Analiza SWOT została oparta na informacjach zawartych w kompleksowej diagnozie sytuacji społecznej w mieście. Stanowi ona podstawę do identyfikacji i określenia kierunków działań. Analizę SWOT dla gminy Nowa Sarzyna przedstawia poniższa tabela.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none">✓ dobre rozpoznanie przez władze i instytucje lokalne istniejących problemów społecznych w gminie,✓ współpraca instytucji oświatowych, kulturalnych oraz stowarzyszeń z instytucjami samorządu gminnego,✓ dobrze rozwinięta struktura oświatowa,✓ regularna organizacja wydarzeń kulturalnych i sportowych,✓ spadający wskaźnik bezrobocia na terenie gminy,✓ dobry dostęp do edukacji podstawowej, opieki przedszkolnej,✓ aktywna działalność Biblioteki oraz Centrum Kultury,✓ aktywna działalność Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji,✓ wykwalifikowani pracownicy MGOPS, członkowie Zespołu	<ul style="list-style-type: none">✓ ujemny przyrost naturalny,✓ bezrobocie,✓ ubóstwo,✓ duży udział osób dotkniętych problemem niepełnosprawności i długotrwale lub ciężko chorych wśród beneficjentów MGOPS;✓ problem uzależnień behawioralnych zarówno wśród dzieci i młodzieży,✓ nieumiejętność zagospodarowania czasu wolnego przez dzieci i młodzież.

<p>Interdyscyplinarnego oraz GKRPA, stale podnoszący swoje kwalifikacje,</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ realizacja usług opiekuńczych, ✓ efektywna praca asystenta rodziny i pracowników socjalnych, ✓ zapewnienie bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy, ✓ otwartość samorządu gminnego na współpracę ze środowiskiem lokalnym, ✓ korzystna atmosfera wychowawcza oraz środowisko szkolne, ✓ spadek liczby rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. 	
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ✓ wzrost świadomości społecznej dotyczącej problemów zdrowotnych i zagrożeń społecznych, ✓ możliwość korzystania z programów z zakresu pomocy społecznej współfinansowanych ze środków rządowych i unijnych, ✓ wzrost znaczenia organizacji pozarządowych w sektorze pomocy społecznej, ✓ rozwój współpracy pracowników pomocy społecznej z instytucjami sektora publicznego, organizacjami społecznymi oraz lokalną wspólnotą, ✓ samoorganizacja i wzrost aktywności sektora pozarządowego w aplikowaniu o środki zewnętrzne, 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ wykluczenie społeczne osób starszych i niepełnosprawnych, ✓ rosnące zapotrzebowanie na usługi społeczne wynikające ze starzenia się społeczeństwa i wzrostu liczby osób niepełnosprawnych i wymagających opieki, ✓ zagrożenia funkcjonowania rodziny w związku z problemem uzależnień, bezrobocia, długotrwałego ubóstwa i przemocy, ✓ niekorzystne wzorce zachowań (agresja, przemoc, uzależnienia) płynące z nowoczesnych mediów, ✓ wzrost dostępności substancji psychoaktywnych dla dzieci i młodzieży oraz pojawianie się nowych rodzajów uzależnień,

<ul style="list-style-type: none">✓ rozwój infrastruktury odpowiadającej zmieniającym się potrzebom społecznym,✓ postępujący rozwój nowych koncepcji walki z problemami społecznymi i metodami funkcjonowania instytucji pomocy społecznej,✓ wzrost wysokości płacy minimalnej.	<ul style="list-style-type: none">✓ rozwarstwianie się społeczeństwa, podział na biednych i bogatych;✓ bierność i pasywność osób objętych pomocą społeczną, nasilanie się postaw roszczeniowych,✓ występowanie zjawiska wyuczonej bezradności i uzależnienia od pomocy społecznej,✓ postępujące zjawisko przemocy szkolnej i agresji, a także autoagresji wśród dzieci i młodzieży,✓ negatywny wpływ pandemii Covid- 19 oraz konfliktu zbrojnego w Ukrainie na sytuację społeczno- gospodarczą oraz kondycję zdrowia psychicznego.
---	--

CZĘŚĆ PROGRAMOWA

Wizja i misja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Celem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Nowa Sarzyna jest wyznaczenie priorytetowych rozwiązań w zakresie przeciwdziałania określonych problemów społecznych oraz poprawa sytuacji mieszkańców.

Jej adresatem jest ogół społeczności lokalnej, Punktem wyjścia dla opracowania strategii jest diagnoza stanu faktycznego, analiza danych wynikających ze specyfiki gminy. Zebrany materiał źródłowy oraz wyniki badań przeprowadzonych wśród mieszkańców Nowa Sarzyna pozwoliły wskazać grupę najważniejszych problemów społecznych w gminie. Realizacja zadań zawartych w strategii planowana jest na lata 2024-2029, co powinno zapewnić możliwość długofalowych działań.

W Strategii wyróżniono:

- ✓ wizję – jest pożądanym obrazem przyszłości, który osoby biorące udział w procesie decyzyjnym pragną wykreować;
- ✓ misję – stanowi cel nadrzędny przy planowaniu działań rozwojowych w gminie;
- ✓ cele strategiczne – wskazują najważniejsze obszary, których wsparcie jest niezbędne dla rozwiązywania problemów społecznych w gminie;
- ✓ cele operacyjne – są celami szczegółowymi dla celów strategicznych, zawierają propozycje kierunków działań niezbędnych do osiągnięcia poszczególnych celów operacyjnych.

Wizja niniejszej Strategii brzmi:

Gmina Nowa Sarzyna zaspokaja potrzeby mieszkańców, zapewnia im warunki do wszechstronnego rozwoju, a także skutecznie przeciwdziała marginalizacji osób znajdujących się w trudnych sytuacjach życiowych oraz patologiom społecznym.

Tak sformułowana wizja pozwala na zdefiniowanie misji. Misja miasta gminy Nowa Sarzyna na lata 2024-2029 brzmi:

Zapewnienie mieszkańcom gminy wysokiej jakości życia poprzez umożliwienie im równych szans rozwoju, zapewnienie dostępu do wysokiej jakości usług społecznych oraz dynamiczny rozwój lokalnego kapitału społecznego.

Cele i kierunki działań

Wprowadzanie zmian społecznych na terenie gminy poprzez realizację celów strategicznych i operacyjnych, zaowocuje ograniczeniem skutków rozpoznanych problemów społecznych, intensyfikacją rozwoju społecznego w gminie oraz poprawą jakości życia mieszkańców.

Wdrażanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Nowa Sarzyna na lata 2024-2029 opierać będzie na realizacji czterech celów strategicznych.

I CEL STRATEGICZNY: <i>DOSKONALENIE SYSTEMU WSPARCIA I OPIEKI NAD RODZINĄ I DZIECKIEM</i>	
I CEL OPERACYJNY: <i>Wspieranie rodzin w rozwoju kompetencji i pełnieniu ról rodzicielskich ze szczególnym uwzględnieniem rodzin przejawiających trudności opiekuńczo- wychowawcze</i>	
Kierunki działań	Wskaźniki realizacji
<ul style="list-style-type: none">✓ realizacja i kontynuacja Programu Wspierania Rodziny;✓ realizacja działań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;✓ inicjowanie i rozwój różnych form integracji rodzin ze społecznością lokalną m.in. wspieranie wypoczynku rodzinnego, organizowanie imprez integracyjnych i kulturalnych, festynów, pikników rodzinnych, spektakli, wycieczek i innych działań mających na celu integrację rodzin;✓ systematyczna współpraca Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i	<ul style="list-style-type: none">✓ liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,✓ liczba rozpowszechnionych informacji dla rodzin na temat możliwości poradnictwa rodzinnego, psychologicznego i prawnego oraz uzyskania pomocy w przypadku doświadczenia problemów,✓ liczba rodzin korzystających z bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego,✓ liczba szkoleń i warsztatów dla rodziców podnoszących ich kompetencje rodzicielskie,✓ liczba osób biorących udział w szkoleniach z zakresu kompetencji rodzicielskich,

<p>młodzieży uczęszczającej do szkół oraz rozwijania współpracy z rodzicami;</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Zwiększenie zakresu i liczby działań profilaktycznych i aktywnych form pomocy dziecku i rodzinie; ✓ rozpowszechnianie informacji dla rodzin na temat możliwości poradnictwa rodzinnego, psychologicznego i prawnego oraz uzyskania pomocy w przypadku doświadczenia problemów; ✓ udzielanie pomocy prawnej, psychologicznej, terapeutycznej, rehabilitacyjnej oraz innych form wsparcia rodzinom będącym w kryzysie; ✓ szkolenia i warsztaty dla rodziców/opiekunów wzmacniające ich kompetencje wychowawcze; ✓ zapewnienie rodzinom będącym w trudnej sytuacji materialnej wsparcia rzeczowego oraz finansowego, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa; ✓ prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności przeżywającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej; ✓ budowanie systemu działań wspomagających funkcjonowanie rodzin poprzez rozwój asystentury rodzinnej oraz integrację społeczności lokalnej w oparciu o działania środowiskowe; ✓ organizowanie spotkań środowiskowych mających na celu propagowanie 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa, ✓ liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, ✓ liczba rodzin objętych pomocą pracowników socjalnych (tzw. praca socjalna), ✓ liczba imprez o charakterze kulturalnym, ✓ liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, ✓ liczba dzieci z rodzin dysfunkcyjnych biorących udział w alternatywnych formach spędzania wolnego czasu.
--	---

<p>pozytywnych wzorców funkcjonowania rodziny;</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ dążenie do reintegracji rodzin, z których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej; ✓ odbudowywanie odpowiedniego środowiska wychowawczego pozwalającego na powrót dzieci do rodziny naturalnej; ✓ organizowanie alternatywnych form spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych. 	
<p>Jednostka realizująca: Miasto i Gmina Nowa Sarzyna, Rada Gminy jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Gminy jako organ wykonawczy, MGOPS, GKRPA.</p> <p>Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje pozarządowe, PCPR, służba zdrowia, Policja, placówki oświatowe, Kościół.</p> <p>Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.</p>	
<p>II CEL OPERACYJNY:</p> <p><i>Ułatwienie wszechstronnego rozwoju dzieci i młodzieży poprzez przygotowanie sprzyjających warunków</i></p>	
<p>Kierunki działań</p>	<p>Wskaźniki realizacji</p>
<ul style="list-style-type: none"> ✓ monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin dysfunkcyjnych poprzez współpracę z placówkami oświatowymi; ✓ rozszerzanie oferty i infrastruktury aktywnego spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, w tym w obszarze kultury, sportu i rekreacji (m.in. poprzez organizację konkursów, zawodów i 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba placówek oświatowych, z którymi podejmowano współpracę w celu monitorowania sytuacji dziecka; ✓ liczba klubów i stowarzyszeń sportowych; ✓ liczba prowadzonych zajęć pozalekcyjnych; ✓ liczba zmodernizowanych obiektów szkolnych i edukacyjnych;

<p>impresz międzyszkolnych aktywizujących dzieci i młodzież);</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ realizacja kampanii profilaktycznych oraz systematycznych zajęć profilaktycznych dla młodzieży w aspekcie przeciwdziałania uzależnieniom od substancji, uzależnieniom behawioralnym oraz promujących zdrowy styl życia; kontynuacja realizowanych rekomendowanych programów profilaktycznych w szkołach; ✓ podnoszenie jakości kształcenia i wsparcia w placówkach oświatowych, m.in. poprzez doskonalenie kadr nauczycielskich i pedagogów szkolnych oraz doposażenie szkół w niezbędny sprzęt i programy nauczania; ✓ wspieranie działalności świetlic wiejskich, świetlic środowiskowych i świetlic socjoterapeutycznych na terenie Gminy; ✓ rozwój zajęć pozalekcyjnych kształtujących postawy kreatywne i aktywne dzieci i młodzieży; ✓ realizacja programów podnoszących wiedzę i kwalifikacje nauczycieli celem podniesienia jakości i poziomu nauczania; ✓ prowadzenie warsztatów dla dzieci i młodzieży na temat agresji, konfliktów i przemocy rówieśniczej; ✓ realizacja działań mających na celu wyrównywanie szans edukacyjnych dla 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba obiektów sportowo-rekreacyjnych; ✓ liczba obiektów szkolnych wyposażonych w nowy sprzęt i narzędzia edukacyjne; ✓ liczba działań aktywizujących dzieci i młodzież w szczególności w zakresie rekreacji i sportu; ✓ liczba przeprowadzonych warsztatów dla dzieci i młodzieży z zakresu wzmacniania umiejętności społecznych; ✓ liczba przeprowadzonych szkoleń dla nauczycieli z zakresu doskonalenia zawodowego; ✓ liczba programów profilaktycznych z zakresu uzależnienia od substancji psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych oraz promujących zdrowy styl życia; ✓ liczba dzieci i młodzieży objętych działaniami mającymi na celu wyrównywanie szans edukacyjnych.
--	---

<p>dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych lub zagrożonych problemem ubóstwa;</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ organizowanie oferty edukacyjnej dla uczniów uzdolnionych (np. w formie bezpłatnych zajęć); ✓ zwiększenie dostępności kształcenia dla uczniów niepełnosprawnych, m.in. poprzez prowadzenie nauczania indywidualnego, edukację włączającą. 	
<p>Jednostka realizująca: Miasto i Gmina Nowa Sarzyna, Rada Gminy jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Gminy jako organ wykonawczy, MGOPS, GKRPA, placówki oświatowe, Centrum Kultury i Biblioteka, Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji.</p> <p>Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje pozarządowe, PCPR, służba zdrowia, Policja, placówki oświatowe, Kościół.</p> <p>Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.</p>	
<p>III CEL OPERACYJNY:</p> <p><i>Przeciwdziałanie przemocy domowej oraz udzielanie wsparcia i ochrony osobom doznającym przemocy domowej</i></p>	
<p>Kierunki działań</p>	<p>Wskaźniki realizacji</p>
<ul style="list-style-type: none"> ✓ realizacja i kontynuacja Miejsko-Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej; ✓ pomoc rodzinom doznającym przemocy w ramach procedury „Niebieskie Karty”; ✓ prowadzenie działań informacyjnych poprzez rozprowadzanie plakatów, broszur, ulotek na temat praw osób doświadczających przemocy oraz form przeciwdziałania przemocy; 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba założonych Niebieskich Kart; ✓ liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy domowej; ✓ liczba osób doznających przemocy domowej i liczna osób stosujących przemoc domową korzystających z pomocy psychologicznej; ✓ liczba organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy osobom stosującym przemoc domową i osobom doznającym przemocy domowej;

<ul style="list-style-type: none"> ✓ rozpowszechnianie informacji o podmiotach i miejscach świadczących pomoc osobom doznającym przemocy domowej; ✓ udzielanie pomocy i wsparcia osobom doznającym i stosującym przemoc, w postaci konsultacji w zakresie poradnictwa medycznego, psychologicznego, pedagogicznego, prawnego i socjalnego; ✓ współpraca z innymi podmiotami działającymi na terenie powiatu mająca na celu realizację działań zmierzających do ograniczenia zjawiska przemocy domowej; ✓ wzmacnianie potencjału instytucji i organizacji realizujących zadania mające na celu przeciwdziałanie przemocy domowej; ✓ tworzenie spójnych, opartych na aktualnej wiedzy i doświadczeniu praktycznych narzędzi pracy z osobami doświadczającymi przemocy oraz osobami stosującymi przemoc; ✓ organizacja szkoleń dla pracowników instytucjonalnych w zakresie przepisów prawa regulujących problematykę przemocy domowej oraz procedury „Niebieskie Karty”; ✓ podnoszenie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy i sposobów radzenia sobie z problemem poprzez: organizację akcji lokalnych lub 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba akcji społecznych/ kampanii na temat przeciwdziałania przemocy domowej; ✓ liczba rozpowszechnionych informacji na temat działań podejmowanych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej; ✓ liczba osób uczestniczących w konferencjach i innych formach szkoleniowych; ✓ liczba działań podjętych w celu diagnozy zjawiska przemocy domowej np. poprzez weryfikację sprawozdawczości z realizacji Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej; ✓ liczba grup wsparcia dla osób doznających przemocy domowej.
--	---

<p>przyłączenie się do ogólnokrajowych kampanii społecznych na temat przeciwdziałania przemocy domowej;</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ monitorowanie i diagnozowanie zjawiska przemocy domowej; ✓ organizowanie i finansowanie grup wsparcia dla osób doznających przemocy domowej. 	
---	--

Jednostka realizująca: Miasto i Gmina Nowa Sarzyna, Rada Gminy jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Gminy jako organ wykonawczy, MGOPS, GKRPA, placówki oświatowe, ZI.

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje pozarządowe, służba zdrowia, Policja, placówki oświatowe, sądy i prokuratura.

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

II CEL STRATEGICZNY:

ZAPOBIEGANIE WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU

I CEL OPERACYJNY:

Wsparcie i pomoc dla osób i rodzin będących w trudnej sytuacji materialno-bytowej

Kierunki działań	Wskaźniki realizacji
<ul style="list-style-type: none"> ✓ pomoc finansowa i rzeczowa oraz poradnictwo specjalistyczne dla osób i rodzin znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej; ✓ organizacja działań mających na celu wspieranie kompetencji mieszkańców w zakresie zaradności, samodzielności oraz gospodarowania posiadanymi zasobami; ✓ realizowanie programów służących zaspokajaniu podstawowych potrzeb dzieci z rodzin ubogich (organizowanie i 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa oraz formy ich wsparcia; ✓ liczba dzieci z rodzin o niskich dochodach, którym zorganizowano wypoczynek w czasie ferii letnich i zimowych; ✓ liczba dzieci z rodzin o niskich dochodach, które dożywiano w trakcie nauki w szkole;

<p>finansowanie dożywiania w trakcie nauki w szkole, zapewnienie odzieży, wyposażenia w artykuły szkolne, wypoczynku w czasie ferii letnich i zimowych);</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym: <ul style="list-style-type: none"> ✓ w mieszkaniu chronionym, ✓ pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, ✓ pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych, osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze; ✓ udzielanie świadczeń pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów; ✓ podejmowanie działań mających na celu remont/budowę - zwiększenie bazy lokali mieszkalnych typu socjalne, komunalne; ✓ rozwój współpracy z podmiotami trzeciego sektora, działającymi na rzecz osób ubogich i bezdomnych, ✓ promowanie idei samopomocy i wolontariatu sąsiedzkiego; ✓ organizowanie i wspieranie akcji charytatywnych na rzecz osób ubogich i bezdomnych; ✓ zmniejszenie negatywnych skutków funkcjonowania osób bezdomnych w przestrzeni publicznej (np. poprzez 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba świadczeń pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów; ✓ liczba osób, które otrzymały lokal socjalny; ✓ liczba osób bezdomnych korzystających ze schronienia interwencyjnego; ✓ liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezdomności; ✓ liczba współpracujących organizacji pozarządowych i innych partnerów społecznych na rzecz osób ubogich i bezdomnych; ✓ liczba wydarzeń charytatywnych; ✓ liczba osób bezdomnych, którym udało się wyjść z bezdomności; ✓ liczba mieszkań socjalnych i komunalnych; ✓ liczba wyremontowanych lokali socjalnych i komunalnych; ✓ liczba rodzin/osób korzystających z mieszkań socjalnych i komunalnych.
--	---

<p>udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania);</p> <p>✓ monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców gminy.</p>	
<p>Jednostka realizująca: Miasto i Gmina Nowa Sarzyna, Rada Gminy jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Gminy jako organ wykonawczy, MGOPS, GKRPA.</p> <p>Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje pozarządowe, PCPR, służba zdrowia, Policja, placówki oświatowe, Kościół.</p> <p>Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.</p>	
<p>II CEL OPERACYJNY:</p> <p><i>Aktywizowanie osób bezrobotnych i minimalizowanie skutków bezrobocia</i></p>	
<p>Kierunki działań</p>	<p>Wskaźniki realizacji</p>
<p>✓ współpraca przy aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy w ramach dostępnych usług i instrumentów rynku pracy realizowanych przez Powiatowy Urząd Pracy;</p> <p>✓ rozpowszechnianie informacji o usługach i instrumentach rynku pracy oferowanych przez Powiatowy Urząd Pracy;</p> <p>✓ organizacja i realizacja prac społecznie użytecznych;</p> <p>✓ propagowanie idei przedsiębiorczości i ekonomii społecznej, w tym aktywne wsparcie osób zamierzających rozpocząć działalności gospodarczą lub założyć spółdzielnię socjalną;</p> <p>✓ monitorowanie skali bezrobocia w gminie;</p>	<p>✓ liczba osób korzystających z form przeciwdziałania bezrobociu realizowanych przez Powiatowy Urząd Pracy;</p> <p>✓ liczba rodzin/osób, u których głównym powodem korzystania z pomocy społecznej jest bezrobocie;</p> <p>✓ liczba bezrobotnych skierowanych do prac społecznie użytecznych;</p> <p>✓ liczba bezrobotnych mieszkańców, w tym: bezrobotnych długoterminowych/ niepełnosprawnych/ bez wykształcenia średniego i poniżej 25 r.ż.;</p> <p>✓ liczba założonych podmiotów gospodarczych z siedzibą na terenie gminy;</p> <p>✓ liczba kontraktów socjalnych;</p> <p>✓ liczba i nakład materiałów edukacyjno-informacyjnych;</p>

<ul style="list-style-type: none"> ✓ praca socjalna z osobami bezrobotnymi i ich rodzinami (kontrakty socjalne); ✓ zapewnienie świadczeń dla osób i rodzin, u których głównym problemem jest bezrobocie; ✓ opracowanie i wdrażanie projektów oraz programów ukierunkowanych na przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu wśród osób bezrobotnych, nieaktywnych zawodowo; Dostosowanie kierunków kształcenia do potrzeb lokalnego rynku pracy (edukacja szkolna w zakresie wyboru zawodu i umiejętności poruszania się po rynku pracy); ✓ podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezrobotnych. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba programów skierowanych do osób bezrobotnych; ✓ liczba osób biorących udział w pracach społecznie użytecznych i robotach publicznych; ✓ liczba działań podjętych wspólnie z partnerami społecznymi, w tym NGO.
--	--

Jednostka realizująca: Miasto i Gmina Nowa Sarzyna, Rada Gminy jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Gminy jako organ wykonawczy, MGOPS.

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje pozarządowe, PCPR, PUP.

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

III CEL OPERACYJNY:

Realizowanie działalności profilaktyczno-edukacyjnej w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych

Kierunki działań	Wskaźniki realizacji
<ul style="list-style-type: none"> ✓ realizacja i kontynuacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba realizowanych programów profilaktyki zdrowotnej;

<p>Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii;</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ działania profilaktyczne, skierowane do dzieci i młodzieży mające zarówno charakter edukacyjny jak i dostarczające alternatywnych form spędzania wolnego czasu; ✓ upowszechnianie wiedzy o uzależnieniach oraz promowanie zdrowego stylu życia; ✓ podejmowanie działań w zakresie dostępności pomocy terapeutycznej osób uzależnionych oraz członków ich rodzin; ✓ wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych prowadzących działania z zakresu profilaktyki uzależnień; ✓ współpraca z innymi podmiotami na rzecz prowadzenia działań edukacyjnych i profilaktycznych dla dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych; ✓ wspieranie placówek leczniczych dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków. Współpraca z grupami samopomocowymi AA; ✓ udzielanie pomocy specjalistycznej pomocy psychologicznej i prawnej osobom i rodzinom doświadczającym problemu uzależnienia lub współuzależnienia; ✓ upowszechnianie informacji o możliwościach i formach wsparcia oraz 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba uczestników programów profilaktyki zdrowotnej; ✓ liczba przeprowadzonych programów profilaktycznych, konkursów, akcji edukacyjnych; ✓ liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu uzależnień; ✓ liczba uczestników programów profilaktycznych, konkursów, akcji edukacyjnych; ✓ liczba podmiotów, którym udzielono wsparcia; ✓ liczba grup wspierających osoby uzależnione i współuzależnione na terenie gminy, ✓ liczba osób, które podjęły leczenie odwykowe; ✓ liczba rozpowszechnionych informacji; ✓ liczba podmiotów, z którymi współpracuje samorząd w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień; ✓ liczba osób współuzależnionych i uzależnionych korzystających ze specjalistycznej pomocy; ✓ liczba udzielonych porad osobom uzależnionym i współuzależnionym; ✓ liczba działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych.
---	---

<p>instytucjach udzielających pomocy osobom dotkniętym uzależnieniami;</p> <p>✓ monitorowanie problematyki alkoholowej i narkotykowej na terenie gminy oraz pojawiania się nowych rodzajów uzależnień;</p> <p>✓ podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych mających na celu ograniczenie dostępności do napojów alkoholowych i przestrzeganie zakazu ich sprzedaży osobom poniżej 18 roku życia.</p>	
<p>Jednostka realizująca: Miasto i Gmina Nowa Sarzyna, Rada Gminy jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Gminy jako organ wykonawczy, MGOPS, GKRPA.</p> <p>Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje pozarządowe, PCPR, służba zdrowia, Policja, placówki oświatowe, Kościół.</p> <p>Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.</p>	
<p>III CEL STRATEGICZNY:</p> <p><i>ZAPEWNIENIE WARUNKÓW DO INTEGRACJI I AKTYWNEGO UDZIAŁU W ŻYCIU SPOŁECZNYM SENIORÓW, OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH ORAZ DOTKNIĘTYCH DŁUGOTRWAŁĄ CHOROBA</i></p>	
<p>I CEL OPERACYJNY:</p> <p><i>Zapewnienie wsparcia i opieki nad osobami starszymi, niepełnosprawnymi oraz dotkniętymi długotrwałą chorobą</i></p>	
<p>Kierunki działań</p>	<p>Wskaźniki realizacji</p>
<p>✓ inicjowanie działań mających na celu dostosowywanie infrastruktury gminnej (punktów handlowych, usługowych,</p>	<p>✓ liczba obiektów infrastruktury gminnej (w tym nowo powstałych) dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych i seniorów;</p>

<p>kulturowych, sportowych itp.) do potrzeb osób z niepełnosprawnością;</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ współpraca z organizacjami pozarządowymi prowadzącymi działalność na rzecz osób starszych, przewlekle chorych i niepełnosprawnych oraz wspieranie ich działalności; ✓ organizowanie wolontariatu na rzecz seniorów, osób z niepełnosprawnością i osób przewlekle chorych; ✓ inicjowanie i wdrażanie programów osłonowych dla osób w wieku senioralnym, przewlekle chorych i niepełnosprawnych; ✓ udzielanie wsparcia osobom spełniającym kryteria ustawowe do pobytu w mieszkaniach chronionych; ✓ kierowanie osób z niepełnosprawnością z terenu gminy do środowiskowych domów samopomocy i organizacja oraz zabezpieczenie kosztów na pokrycie dowozu tych osób; ✓ podniesienie jakości i dostępności usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych; ✓ organizacja i finansowanie programów szkoleniowo-doradczych, którym celem jest aktywizacja zawodowa osób starszych i niepełnosprawnych; ✓ udzielanie ustawowej pomocy materialnej osobom z niepełnosprawnością, osobom przewlekle chorym i osobom starszym. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba działań podjętych we współpracy z organizacjami pozarządowymi; ✓ liczba wolontariuszy działających na rzecz osób w wieku senioralnym, przewlekle chorych i niepełnosprawnych; ✓ liczba osób w wieku senioralnym, przewlekle chorych i niepełnosprawnych objętych wolontariatem; ✓ liczba miejsc pracy na terenie gminy dla osób niepełnosprawnych; ✓ liczba osób objętych usługami opiekuńczymi; ✓ liczba zrealizowanych godzin usług opiekuńczych; ✓ liczba osób objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi, w tym specjalistycznymi usługami opiekuńczymi dla osób z zaburzeniami psychicznymi; ✓ liczba zrealizowanych godzin specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi; ✓ liczba mieszkańców przebywających w Domach Pomocy Społecznej z terenu gminy; ✓ liczba osób objętych ustawową pomocą materialną, w tym z uwagi na niepełnosprawność i długotrwałą chorobę.
--	---

Jednostka realizująca: Miasto i Gmina Nowa Sarzyna, Rada Gminy jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Gminy jako organ wykonawczy, MGOPS.

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje pozarządowe, PFRON, PCPR, służba zdrowia, PUP.

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

II CEL OPERACYJNY:

Integrowanie i aktywizowanie społeczne osób starszych, niepełnosprawnych oraz dotkniętych długotrwałą chorobą

Kierunki działań	Wskaźniki realizacji
<ul style="list-style-type: none">✓ organizacja zajęć promujących zdrowy i aktywny tryb życia mających na celu integrację społeczną, a także rozwijanie kompetencji i umiejętności seniorów, osób z niepełnosprawnością oraz dotkniętych długotrwałą chorobą;✓ promowanie pozytywnego wizerunku osoby starszej, osoby przewlekle chorej i osoby z niepełnosprawnością w społeczności lokalnej;✓ rozwój oferty na rzecz wsparcia seniorów m.in. organizacja miejsc zrzeszania się seniorów;✓ stworzenie warunków do integracji społecznej osób starszych, osób dotkniętych długotrwałą chorobą i osób z niepełnosprawnością poprzez realizację projektów socjalnych i programów adresowanych do tych osób;✓ przedsięwzięcia integracyjne o charakterze sportowym, kulturalnym,	<ul style="list-style-type: none">✓ liczba seniorów, osób przewlekle chorych oraz osób z niepełnosprawnością uczestniczących w zajęciach;✓ liczba podjętych działań promujących w społeczności lokalnej pozytywny wizerunek osoby starszej, osoby przewlekle chorej i osoby z niepełnosprawnością;✓ liczba zrealizowanych projektów/ programów skierowanych do seniorów, osób niepełnosprawnych oraz długotrwale chorych;✓ liczba uczestników projektów/ programów skierowanych do seniorów, osób niepełnosprawnych oraz długotrwale chorych;✓ liczba organizacji działających aktywnie na rzecz integracji społecznej osób starszych i niepełnosprawnych.

<p>rekreacyjnym i turystycznym dla osób niepełnosprawnych, przewlekle chorych oraz seniorów;</p> <p>✓ tworzenie warunków wyrównywania szans edukacyjnych dla osób niepełnosprawnych, tzw. edukacja włączająca;</p> <p>✓ organizacja i finansowanie programów i imprez informacyjnych mających na celu wzrost świadomości społecznej na temat problemów i sytuacji osób starszych i niepełnosprawnych.</p>	
<p>Jednostka realizująca: Miasto i Gmina Nowa Sarzyna, Rada Gminy jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Gminy jako organ wykonawczy, MGOPS.</p> <p>Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje pozarządowe, PFRON, PCPR, Centrum Kultury i Biblioteka, Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji, Środowiskowy Dom Samopomocy w Sarzynie, placówki oświatowe.</p> <p>Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.</p>	
<p>IV CEL STRATEGICZNY:</p> <p><i>ROZWÓJ AKTYWNOŚCI ŚRODOWISK LOKALNYCH</i></p>	
<p>I CEL OPERACYJNY:</p> <p><i>Integrowanie mieszkańców gminy oraz uwrażliwienie mieszkańców na lokalne problemy</i></p>	
<p>Kierunki działań</p>	<p>Wskaźniki realizacji</p>
<p>✓ podejmowanie działań mających na celu pobudzanie aktywności społecznej mieszkańców i włączanie ich w rozwiązywanie lokalnych problemów, m.in. poprzez prowadzenie konsultacji społecznych, kampanii informacyjnych;</p>	<p>✓ liczba wydarzeń społeczno-kulturalnych skierowanych do społeczności lokalnej;</p> <p>✓ liczba obiektów sportowych;</p> <p>✓ liczba przeprowadzonych konsultacji społecznych;</p>

<ul style="list-style-type: none"> ✓ podejmowanie działań mających na celu promowanie wolontariatu i pomocy sąsiedzkiej wśród mieszkańców, m.in. poprzez organizowanie akcji informacyjnych, spotkań, zacieśnianie współpracy z placówkami oświatowymi w tym zakresie; ✓ integracja rodzin i przeciwdziałanie marginalizacji osób niepełnosprawnych, starszych, ubogich, dotkniętych uzależnieniami i przemocą przez organizowanie imprez i wydarzeń kulturalnych; ✓ tworzenie warunków do rozwijania i utrzymywania relacji sąsiedzkich; ✓ wspieranie działalności grup młodzieżowych oraz organizacji wolontarystycznych; ✓ rozwój warunków sprzyjających aktywności mieszkańców gminy do uczestnictwa w sporcie i rekreacji; ✓ zapewnienie całorocznej oferty kulturalnej dla mieszkańców. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba mieszkańców angażująca się w wolontariat.
<p>Jednostka realizująca: Miasto i Gmina Nowa Sarzyna, Rada Gminy jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Gminy jako organ wykonawczy, MGOPS, Centrum Kultury i Biblioteka, Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji, placówki oświatowe.</p> <p>Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, Kościół.</p> <p>Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.</p>	
<p>II CEL OPERACYJNY:</p>	

Zwiększenie poziomu kompetencji zawodowych i społecznych przedstawicieli samorządu gminy

Kierunki działań	Wskaźniki realizacji
<ul style="list-style-type: none"> ✓ zapewnienie udziału w szkoleniach, seminariach i konferencjach zawodowych z zakresu polityki i pomocy społecznej dla personelu administracyjnego, radnych, sołtysów, członków GKRPA i ZI; ✓ wzmocnienie i rozwijanie umiejętności pracowników socjalnych działających na rzecz pełniejszej integracji społecznej klientów pomocy społecznej poprzez systematyczne ich doszkalcenie; ✓ ścisła współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie rozwiązywania problemów społecznych podmiotów działających na terenie gminy; ✓ budowanie pozytywnego wizerunku pracowników instytucji pomocy społecznej jako czynnika integracji lokalnej; ✓ dążenie do rozwoju infrastruktury pomocowej; ✓ upowszechnianie informacji o aktualnej ofercie i formach świadczeń pomocowych. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liczba zorganizowanych szkoleń, seminariów, konferencji; ✓ liczba uczestników szkoleń i innych form doskonalenia zawodowego; ✓ liczba udostępnionych informacji o aktualnej ofercie i formach świadczeń pomocowych; ✓ liczba współpracujących podmiotów w zakresie rozwiązywania problemów społecznych.

Jednostka realizująca: Miasto i Gmina Nowa Sarzyna, Rada Gminy jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Gminy jako organ wykonawczy, MGOPS.

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje pozarządowe, GKRPA, ZI.

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

III CEL OPERACYJNY:

Kontynuowanie rozwoju sektora ekonomii społecznej

Kierunki działań	Wskaźniki realizacji
<ul style="list-style-type: none">✓ wsparcie organizacji pozarządowych i samorządowych w procesie tworzenia i utrzymania już istniejących podmiotów ekonomii społecznej;✓ promowanie dobrych praktyk i modelowych działań podejmowanych w zakresie ekonomii społecznej;✓ promocja przedsiębiorczości społecznej wśród osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;✓ tworzenie sieci podmiotów współpracujących na rzecz środowiska lokalnego, w tym: edukowanie, aktywizowanie i animowanie przedstawicieli instytucji i organizacji, mieszkańców, przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz grup nieformalnych.	<ul style="list-style-type: none">✓ liczba podmiotów ekonomii społecznej na terenie gminy;✓ liczba zadań zleczanych podmiotom ekonomii społecznej;✓ liczba kampanii społecznych promujących podmioty ekonomii społecznej;✓ liczba instytucji wspierających ekonomię społeczną;✓ liczba nowopowstałych podmiotów ekonomii społecznej.

Jednostka realizująca: Miasto i Gmina Nowa Sarzyna, Rada Gminy jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Gminy jako organ wykonawczy, MGOPS.

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje pozarządowe, Kościół.

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Monitoring i ewaluacja w procesie wdrażania Strategii

Monitoring pozwala określić, czy strategia jest wdrażana zgodnie z przyjętymi założeniami i wskazuje, czy istnieje potrzeba wprowadzenia odpowiednich korekt, aby osiągnąć zakładane efekty. W praktyce system monitoringu polega na systematycznym

zbieraniu, gromadzeniu i przetwarzaniu danych dotyczących stopnia realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, przy wykorzystaniu wskaźników monitoringowych, które pozwalają zmierzyć zmiany i porównać osiągnięte rezultaty z tymi, które zakładaliśmy. Monitorowanie SRPS powinno odbywać się na różnych poziomach strategii, tj. w kontekście zaplanowanych celów, działań, budżetu oraz rezultatów.

W celu stworzenia całościowego obrazu realizowanych działań na rzecz poprawy sytuacji w Gminie niezbędne jest tworzenie, przekazywanie i analizowanie corocznie poniższych sprawozdań:

- ✓ Oceny zasobów pomocy społecznej;
- ✓ Sprawozdanie z działalności Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej;
- ✓ Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii;
- ✓ Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej;
- ✓ Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny;
- ✓ Sprawozdanie ze współpracy gminy Nowa Sarzyna z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

W latach obowiązywania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych do końca kwietnia każdego roku za rok poprzedzający każda jednostka, która współuczestniczy (jest odpowiedzialna lub jest partnerem) w realizacji celów sporządzi sprawozdania z realizacji wyżej wymienionych programów i projektów (dotyczących problemów społecznych) oraz osiągniętych rezultatów. Sprawozdania przekazywane będą do Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowej Sarzynie jako do jednostki koordynującej, który po analizie przygotuje i przedstawi raport z realizacji Strategii Radzie Gminy. Corocznie sporządzany będzie skrócony raport z realizacji Strategii (na podstawie oceny wskaźników realizacji Strategii w ramach poszczególnych działań).

Sprawozdania ze stopnia realizacji poszczególnych programów i projektów służyć będą bieżącemu monitoringowi realizacji Strategii oraz będą pomocne przy przeprowadzaniu ewaluacji Strategii, a także ewentualnej aktualizacji jej celów i kierunków działań.

Ewaluacja stanowi istotne narzędzie w diagnozowaniu problemów i potrzeb społecznych, wymagających większych nakładów w kontekście osiągnięcia założonych celów strategicznych. To źródło wiedzy niezbędnej do formułowania pogłębionych ocen wdrażania strategii. W Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ewaluacja powinna być traktowana jako element horyzontalny – występujący we wszystkich częściach strategii.

Ewaluacja ilościowa przeprowadzana będzie na podstawie analizy danych liczbowych pochodzących ze sprawozdań podmiotów zaangażowanych w realizację Strategii. Analiza ta określi poziom realizacji poszczególnych zadań.

Ewaluacja jakościowa polegała będzie na ocenie:

- ✓ efektywności wdrażania Strategii – (czy nakłady czasowe, ludzkie i finansowe zaangażowane w realizację działań są adekwatne do otrzymanych efektów?);
- ✓ skuteczności – (czy kierunki działań i realizowane w ich ramach zadania w zamierzony sposób prowadzą do osiągnięcia celów? Czy realizowane działania w sposób optymalny realizują cele Strategii?);
- ✓ trafności – (czy realizowane cele i kierunki działań Strategii są odpowiedzią na aktualne potrzeby mieszkańców Gminy?).

Analiza jakościowa pozwoli na ocenę skuteczności strategii w zakresie stosowanych form, funkcjonalności opracowanych procedur oraz ilości i jakości posiadanych zasobów, w tym finansowych.

Źródłem danych, które posłużą do ewaluacji mogą być dane statystyczne, sprawozdania z monitoringu, dane z badań społeczności lokalnej i inne.

Strategia będzie podlegała corocznej ewaluacji. Ewaluacja pozwoli na ocenę skuteczności dokumentu w zakresie stosowanych form, funkcjonalności opracowanych procedur, a także ilości i jakości posiadanych zasobów, w tym również finansowych.

Zaleca się także aktualizację Strategii nie rzadziej niż raz na rok, chyba że wyniki ewaluacji lub czynniki zewnętrzne wskazują na konieczność zmiany celów bądź zadań i programów pomocowych w trybie natychmiastowym. Aktualizacja Strategii powinna obejmować procedurę wprowadzenia zmian do dokumentu oraz niezbędne czynności, formularze oraz schemat działania związany ze zgłaszaniem, analizowaniem i wprowadzeniem korekt. Roczne raporty monitoringowe, zawierające wnioski, sugestie i rekomendacje, pozwolą na ocenę skuteczności wdrażanej Strategii oraz dostarczą informacji co do konieczności podejmowania ewentualnych korekt lub aktualizacji strategii. Korekta działań strategicznych może wynikać ze zmian uregulowań prawnych, społecznych, ekonomicznych bądź pojawienia się nowych możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych. Strategia powinna być aktualizowana po uprzednio przeprowadzonej ewaluacji, na podstawie zawartych w niej wniosków i rekomendacji.

Źródła finansowania

Szczegółowe określenie wysokości planowanych środków na realizację strategii nie jest możliwe ze względu na długi okres obowiązywania dokumentu, a także brak stałych, długookresowych źródeł finansowania.

Należy założyć, że źródłami finansowania lub współfinansowania przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Nowa Sarzyna na lata 2024 – 2029 będą m.in.: budżet gminy, dotacje z budżetu państwa oraz środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, unijnych, programów celowych.

Sformułowane w dokumencie kierunki działań będą wdrażane przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów w realizacji.

Każdy podmiot z terenu Gminy będący realizatorem zadań w ramach strategii planuje środki finansowe niezbędne do ich prawidłowej realizacji.

Ramy finansowe realizacji Strategii są jednak uzależnione od możliwości finansowych gminy oraz wielu zmiennych, jak sytuacja społeczna i gospodarcza, kondycja finansów publicznych, zmiany na rynku pracy, zmiany w programie „Rodzina 800 plus”, zmiany w zakresie dostępu do konkretnych świadczeń itp.

Planowane wydatki definiowane będą corocznie w uchwale budżetowej. Jedną z podstaw do ich określenia będzie ocena zasobów pomocy społecznej (art. 16 a ustawy o pomocy społecznej).